

Nuer

LOC RAAN .

COPYRIGHT

ISBN 0 - 908412 - 16 - 9

E-MAIL: info@angp.co.za

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P.O. BOX 2191, PRETORIA, 0001, R.S.A.

**(En Micion mi ca gꝛ ke kuj thukni ti gꝛw ca yioꝛke mat ke muc ti
ꝛuan)**

(Reg. No. 1961/001798/08)

LOÇ RAAN .

KIÈ.

MIRROR MI TE THOÇL YIÈ.

(Ca je nyoth rey Thurenj Wäl.)

Thok eme ca luoc ni ruac ke thok Linlithni ke Google Translate ka kompioter.

En bok eme tuocke ka France ke ruon 1732. Cuaa je nyok ke rialika ka cuaa nyok ke goar piny ke kuij laetni tin laa latke ka Africa e Reverend J.R. Gschwend ke ruon 1929. Ke kore cua je luoc ka cua kam raar ke kuij thukni ti balke 538 e All Nations Gospel Publishers. Cuke je kam raar ka cuke je daak rey wijni ti 127 tin te thin. Ney tin teke thuk ti gool, kene kuth diaal ca ke both e bok eme ke yoo ba thuck yieeka mi diit kene luot ruac Kuoth in ca lar naath nac cetke min ca lat e gok ni l-dhe-ki-el ke run ti 586 e not /ken Kritho ni ben. "Yan ba ye moc loc mi pay tuock kene car mi pay tuock ke kore bia la neeka, ka ba la Kuothdun!"

Yidh-ki-el 36:26-28.

KUÄÄR RAAN.

LUAC KUOTH,

KIE LÄT KUÄÄR THEY-TAN.

(1 Jöön 3:4-10)

Mi kueni bok emε, titde en yöö cεtde ke nyin nyuurä mi bi röödu guic thin. Mi ε jin raan Juudh kie raan Kritho, ram mi /ci Kritho n̄äth, kie ram mi ci n̄äthde bath ke Kuoth, bi röödu nen cεtke min guic Kuoth ji. "Raan guice ni min te raar, kä Kuoth guice ni lc ran." (1 Thaumel 16:7). Kuoth guice kcn cεtke taq in pany.

Cey-tan ε jen guan kaacni diaal. ε jen kuäär muoth kä ε kuoth ycaa emε. Ce rc moc ke jääk buoyä ke yöö be wutni kene män böth duöpp mi jiaäk. En nin titi, cεtke guaath eë ci wä, tēeke jaak kaacni ti nuan ti ca röödien ley ala jaak Kritho. Kä /cie mi gäay naath, ke yöö Cey-tan puonyde ca rc rit ala jääk buoyä. (2 Ji Ko-rinth 11:13-14). Cey-tan in la kuoth ycaa emε, ganε naath rey muoth ke yöö cike naath dee nen i nhok Kuoth ke kie ci Yecu liw ke yöö ba ke kän. (2 Ji Ko-rinth 4:4). Ji dueeri diaal, kene ney tin /ci n̄äth, ke ney ti ci liw rey yieekä kä cike ruac ke kuj Kuoth. Laake ke ε jiaäk ycaa emε. (Ji E-pe-thäth 2:1-2). ε ni mi ca wänkien lep ke duöpp mi döj ke kuj cienjädien in ci bath, bike wä ni kä

däk mi doraaar. Kä ram mi wee i, “Yän /kan met duer” meetde ni rööde. Ke yöö “Ci Gat Kuoth jöc ke kui kä memε, ke yöö be min ca lat ε guan jiaäknı däk.” (1 Jöön 3:8). “Kä inö, luöthe rö Kuoth. Kä cuöηε a bum ke guan jiaäknı, kä be rö bar kä ye. Thiëëke rö kä Kuoth, kä be rö thiëëk ke ye.” (Je-meth 4:7-8)

Mi wii bok emε kuen kä njici thuurenike, bie ηac en yöö bie ηac en yöö te rey laacdu pany. Nhöke buay Kuoth ke yöö be ji nyuöth taa laacdu. Näc ni dueerku kä /cu ke lok en yöö teke ke. Ruac Kuoth ce kön jöök i “Mi laar köne en yöö thile kön duer, canε rö met, kä thile thuök reydan. Duunde yöö mi wä kön dueerkön wä lat nhiam Kuoth, be min ce lar tit, kä be kön lat ni cuöη: be kön pälikä ke dueerkön, kä be kön lak kä jiaäkkön diaal.” “Riem Yecu in la Gatde, ce kön woc kä dueer diaal”. (1 Jöön 1:1-10).

Ruaac yen ε Cey-tan kie Kuoth. Jın ε kuany duiä kie läät Kuoth. Mi ci duer tēkdu käp, /cu je gak, cöl Kuoth. Be ye lony a lor ke Yecu Kritho. Yecu ce ben wii muöön ke yöö be ji dueeri ben kän, kä be buöm Cey-tan kene duer woc wiidan. ε jen Käändan. Jın tij nhiam Kuoth in Rε Rε Rε Rööl kä ηac ηöak diaal tin ca tēē. Jen ηäce cärkun tin ca tēē kene lätku tēē kä Kuoth. “Kuoth ce

jithkɔn cak - /cɛ dee liŋ? Cuɛ wänjkɔn cak - /cɛ dee nen?" (Diit Puɔnyä kɛnɛ Pal 94:9).

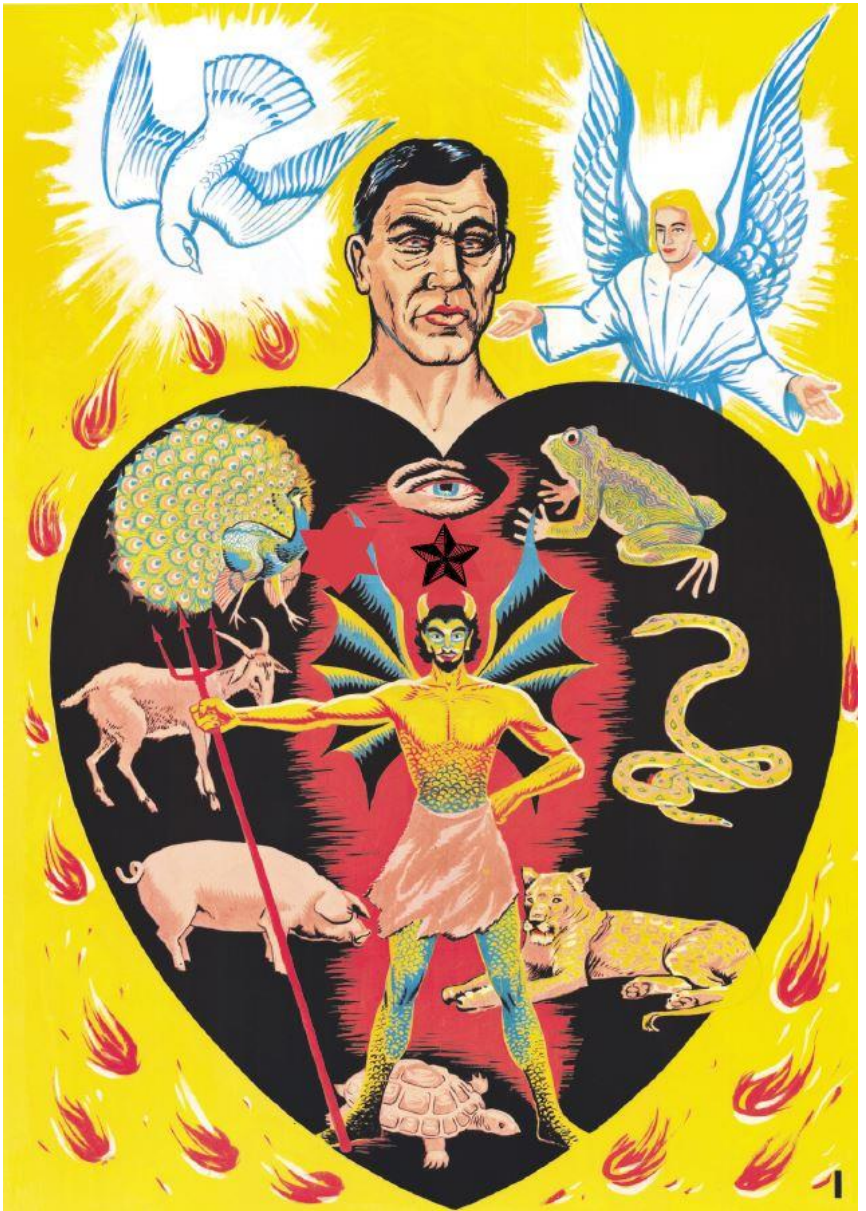
"Kuäär ni Kuoth guicɛ wɪc muɔɔn kɛliw kɛ yöö bɛ nɛy tin tekɛ loɔkien ti bum kam jɛ." (2 Kuëëni 16:9).

"Jɛn guicɛ cɔp in nanjkɛ ɛ wutni. Thilɛ muth mi däär mi dee ram mi guɔn dueeri tɛɛ nhiam Kuoth." (I-yob 34:21-22).

"Kä /ken Yecu ɔ nãth kɛ kɛ, kɛ yöö nãcɛ kɛ diaal." (Jɔɔn 2:24).

Kɛ kuj ɛmɔ "A poth akɛ nɛy tin ca dueerkien päl, kä ca dueerkien päl. A puɔth tekɛ ram mi /ci Kuäär ni Kuoth ɛ gaany i cɛ duer lat, kä ram mi thil mɛɛc diaal." (Diit Puɔnyä kɛnɛ Pal 32:1-2).

1. LÖC RAĬ DUÄRÄ.

Thure emε nyoothe ni loc wutdä kie ciek mi teke duer
wĭj muçon, min ca lat rey Baybolä ĭ ε ram mi guan
dueeri. Ram mi teke duer ε ram mi ca ruac ke kujjiäkni
yçaa emε kene tin goor raan ke ke. Thure emε ε thuure

mi thuᵛk ke kuᵛ laaac cetke min guic Kuoth ε. Kä wän tin boᵛr tin ci riem ruac ke kuᵛ kᵛaᵛ cᵛtke min ca lat kä Ruac Peli 23:29-33: “Nyuᵛthni ḡä ram mi maath kᵛaᵛ elᵛᵛ, mi teke kᵛaᵛ mi pay ben, kä bä ḡi nyuᵛth ram mi ḡiääk mi /ci ḡiäk, mi la noᵛᵛ rik ni cian . kä la ḡaknᵛm ni cian. Kä wänke cike kööt ke riem, kä tēēke buᵛt ti dee raan ε gaᵛ. /Cu kᵛaᵛ jakä ḡöö be ḡi ḡᵛᵛ, a cän ε mi boᵛr elᵛᵛ, a cän riawde rey kᵛaᵛ, kä be wä piny aḡᵛaa. Ke runwaᵛ mi dᵛdien bi cuuc cᵛtke mi ca ḡi kac ε thᵛl mi waᵛ waᵛ. Bi ḡᵛak ti ḡääy naath ḡᵛᵛ nhiam wänḡikun, kä /ci bi le ḡot ke mi care kie bi ruac aḡᵛaa.”

Kä piny wii muᵛᵛᵛn rey thurekä εme, ca loᵛ ran nen ε ley ti ḡööl. Kä ley ruac ke kuᵛ dueeri ti ḡuan ti ḡööl rey laaac ran, ke ḡöö loᵛ ε jen däär kene ḡuaᵛᵛ in la dueer kᵛn dap thᵛ. Kuoth ce kᵛn laᵛ ruac ke thok ḡökde ni Jer-ma-yaa, en ḡöö “Thile ram mi dee loᵛ ran ḡᵛ. Thile mi dᵛdien mi dēē met elᵛᵛ; jen bec elᵛᵛ kä /ca je dee jakä ḡᵛaa.” (Yir-me-yaa 17:9)

Cu Yecu puᵛnyde ruac εme nyoth ke ruacde ᵛ, “Ke ḡöö rey laaac ran bä cär ti ḡiäk tin jak je kä läᵛ ti ḡiäk; ke ḡöö ba kual, kä ba näk, kä ba dhöm, kä ba nyin ḡiäkni laᵛ, kä ba ḡiäk diaal laᵛ; kac, ḡiäk, ḡēēny, ḡaknᵛm, liak, kene dᵛᵛᵛ - ken tin ḡiäk diaal tiᵛi bāke rey ran kä jake je kä ḡiäk.” (Mak 7:21-23)

Kä piik: Kä min la gɔɔy piikä ε nhɔk ε ney diaal, εn wane me rey loaac ran, ruace ke kuj duiṛä liakdä. Luciper, mēē la jāäk buɔyā Kuoth in rɛlrɔ, cue guāathde bath ke liakde kä cue ben ε la guan tēr Kuoth - ε guan jīäkni. (I-ca-yaa 14:9-17; Yedh-ki-el 28:12-17).

Liak nath bēē kä däär maac mi thil pek, kä nyuthe rɔ ke dup ti nuan. Thaṅ nath liak ken rɔ ke riṅdien, ke kuj gɔṛädien; bieyni ti gɔw ti nyuothke puanykien ke duɔɔp mi thil pöc; kä laṭh bieyni ti gɔw, ciök, ciök, ekw., cɛtke min ca lat ε jɔc kä I-dha-yaa 3:16-24. Thaṅ nath liak ken rɔ ke guandɔɔɔnikien, ke kuj wecdien, ke cieṅkien, ke kuj ṅaṛikien, ke tin kɔkien, kä palke je εn yöö “Kuoth loke ney tin liak rɔ, kä nhɔke ney tin muɔl muɔl.” (1 Pi-tɔr 5:5). Kuoth loke liak kene ciaṅ rɔɔde (Ruac Peli 8:13). “Liak noṅje däk, kä liak noṅje pēēn.” (Ruac Peli 16:18).

Kä dëël cunje ke kuj kä tin goor puany nath ke ke, cian
jiäkni kene dööm. Duer tin ca lat en wane me cike rō
rep rey nini ti pay tuock, dunje yöö ke nin ti joak, ε wä
ni kä yöö bane thuok ruac Yecu eë ca lat ke run ti thiak
ti 2 000 tää ci wä nhok. Ce je lar en yöö bi nin guutdä
ycaa cet ke nin Thō-dom kene Go-mo-ra. /Cie yöö ci
ciaan duiṛä eme wutni kene män káp kärōa kä ce ben
rey ciēṅ neeni tin latke kuth kene muktäpni tin lät ke
naath, rey duël gōrā kene rey duēli tin ciēṅ naath thin,
dunje yöö en ciaan jiäk eme ce wä rey ločni nath a
thile pōc kä ke duōp mi /ca ṅäc. Jen cue wä rey
thiinemä, thiiteri, buokni ti jiäk, kene dup ti ṅuan kōkien,
min la Kuoth ε cōl i duer ε jen min ca guic ε la ciēṅ ti
gōw ti pay ben. Ney ti ṅuētni ti miliōni ti ṅuan la ken
cärkien ke kuj teekä mi gōaa ε nöōṅke kä thiinema
kene nobeli, kä la ken rō laa jek rey rikä, ke pōc kene
jiäk loaac. Akteri kene aktrithni tin /thiel ciēṅ ti jiäk kene
ney tin laa ṅar ε la ney tin bumniken kä rič in pay tuock.

Kä guath n̄aari b̄ä, la ken guath tin la cien̄ j̄iäkni ε pith th̄in. Kä ney tin bum̄nīken tin la j̄i Kuoth tin la wic wic, c̄etke J̄ō-thep (Tuk C̄äkä Ḳ̄oaa 39) kene ney k̄ōkien, /ca ke ε not ke mi nan̄ke ke c̄äät. M̄äani j̄i Zulu t̄ëe wal t̄ëe la j̄i Juudh, tin dee wut mi ci kūen kie mi ci kūen näk, dee ken r̄icdan in c̄oali civilized n̄iic n̄ieec k̄ä dee ken r̄ō j̄iēc ke kūidan ke c̄än̄ lūok. Kuoth laare je k̄on en Ḳ̄öö /cuare nar ke cian̄ j̄iäkni, duunde Ḳ̄öö bane je n̄oan. “Duer mi d̄ōn̄ mi ci raan ε lat /c̄e pūonyde yar; Kä ram mi teke duer ke leer duire pūonyde duer. Kuic yen ε en Ḳ̄öö pūonydun ε jen luaak Yieekä in Ḡoaa in Rel R̄o, min cien̄ reȳdun, k̄ä ca je kam ye ε Kuoth? Yen /ci yen la nyinkun, la nyin Kuoth.” (1 J̄i Ko-rinth 6:18,19); “Kä mi wä raan luaak Kuoth d̄äk, bi Kuoth ram em̄o d̄äk. Ke Ḳ̄öö luaak Kuoth rel r̄o, k̄ä yen pūanykun lape luaakde.” (1 J̄i Ko-rinth 3:17).

Kä kūndhūōr ruace ke kūi dueeri k̄oan̄ kene mieth mieth. ε ley mi j̄iäk mi goor Ḳ̄öö be n̄oak diaal tin te

rey duɔpde cam, a cāne mi wic wic kie mi jiääk. Luoc mi teke duer la camke cār diaal tin jiäk, ruac, thure, buokni, kene tin kɔŋ ke duɔɔp mi cäät. Kä puɔny, min ca lat i be la luak Kuoth in tæk, ca je jakä jiäk ke mieth mi jiääk kene cien ti jiäk cetke math kie math kɔaŋ, läth wal ti jiäk kene wal ti jiäk etc. drugs ce wutni kene män käp cetke min /kene met tuock ni wal. E buɔm Kuoth kärɔa en dee ney tin can titi lony kä kuaany guan jiäkni. Nie guaa mo ney ti nuan kä ji kuthni /cike bi luän ke math rey luaak kuoth, guic kene i e mi ci Kuoth jiäk, ken /thiele mi dieer ke kui kä yöö bibe rɔ moc ke jiäk rey juaacni ti jiäk titi, min la thuɔkde en luak Kuoth, c.d., puanykien. “Epuc nãc yen e” ci Jaak ni Puol e lar, “epuc en yöö e yen luaak Kuoth, kä te Yiëë Kuoth reyduŋ! Ke kui emɔ, mi tääke ram mi yär luak Kuoth bi Kuoth ram emɔ däk.” (1 Ji Ko-rinth 3:16,17; 6:18,19).

Ram mi goor lɔcde e ram mi näk naath kie thile luot nhiam Kuoth. Kä cane mith ke yöö bane tæk; /Ci kɔn cien ke yöö bane mith. Buoth dere rɔ lot ke mieth mi goaa mi cam, duŋde yöö nhök laac be rɔal ni cian i, “Kämni je, kämni je!”

Kä nhök /ce bi met rɔŋ, /ce bi met thiaaŋ. Ke nuɔt Ruac Kuoth ëë Wal, ram mi cam mieth kene ram mi kɔaŋ, ba je bök ke pääm amäni liaadde (Nyɔak Latdä Nuɔtni

21:18-21). “Ney tin maath kɔaŋ elɔŋ kenε ney tin camke kɔaŋ bike jakä can. Mi lätdi ni mieth kenε tɔɔc kärɔa, ke guaath mi tɔt bi rɔɔdu moc ke bieyni ti ci jiäk.” (Ruac Peli 23:21). Titde en yöö tēeke wut mi riän riän, mi la mieth mi cam kä ε kuaany kä tin goore, cu liw kä cue rɔ jek rey maac mi thil pek ke bęc bęc mi diit. Kä jiäk kɔaŋ /ca je goor en yöö ba lat. Jen ε mi ηacke elɔŋ kärɔa en yöö ba naŋ ε la mi tɔt. Kuoth ce je lat kɔn ε jɔc rey ruacde en yöö thile ram mi ci kɔaŋ math mi bi cien rey Kuäärä Kuoth. Bier /cie mieth, ε kɔaŋ mi nyuɔɔn naath kä be çar ran yar, ke yöö ney tin mathke je la lätkε ni dɔar. Cuke ben ε la ney ti jiäk kä cuke rɔ näk kä cuke rɔ näk kamnikien min /cike dee lat. “Kä math kɔaŋ mi diit jake ji kä bum kä bi dɔaar. ε dɔaar en yöö derj kɔaŋ math.” (Ruac Peli 20:1).

Ney tin latke kɔaŋ ti buɔm buɔɔm kenε ney tin kɔake kɔaŋ teke ke duer çetke min te nhiam Kuoth, ke yöö ci Kuoth wee j, “Ci ji pęcän! Heroes kä thɔl kɔaŋ! Cuɔŋ kä /cu dual mi ci kɔaŋ ben mat!” (I-ca-yaa 5:22). “Ba ji kueth mi wii ji thieekädu moc ke kɔaŋ amäni mi cike yɔŋ.” (Yä-be-kuk 2:15). “Epuç, ηäc yen ε en yöö ji nyuɔɔni cike Kuäär Kuoth bi jek. /Cuare rɔ jakä met; ney ti jiäk, kie ney tin palke kuth guääyni, kie ney ti tɔɔc,

kie ney ti tɔɔc ke wutni kene män, kie ney ti kual, kie ney ti jäk, kie ney ti kɔaŋ, kie ney tin la kuethke naath, kie ney ti kual - thile ram kel kä ke mi bi Kuäär Kuoth jek. ” (1 Ji Ko-rinth 6:9,10).

Dueer tin latke ε kon ε raan /ca ke dee luänj ke wuɔc. Titj ke thaŋkien: “Nyuoɔn, ke nyuoɔn, kene nyuoɔn, ke pal kuthni baan, kene tiet. Ney la ken a ji tär kä la kor ter; cuke teke njëny, njëny kene nhök. Cuke rɔ daak kä buɔn kene buɔn; ken la nhok ken rɔ, la maanke kɔaŋ, la teke orgies, kä la latke lat kɔkien ti cetke titj. Kä ney tin latke titj /cike kuäär Kuoth bi jek.” (Ji Gä-lëe-cia 5:19-21). “/Cu yɔŋ ke kɔaŋ, ke yöö be ji yar kärɔa. Kä kä thiän yen ke Yiëe in Gɔaa in Rel Rɔ.” (Ji E-pe-thäth 5:18)

Ci Yecu ciöt emε lath ney diaal tin nhoake rew ke kuj yieekä. “Ram mi näk rew ε, be ben kä yä kä be maath.” (Jɔɔn 7:37,38). “Bä ney diaal tin teke rew - nemε ε pijw! Bä, yen ney tin thil yiow - kɔk bel kä came! Bër! kɔk kɔaŋ (yieekä) kene cak - /ce bi yiow ti ba nan!” (I-cayaa 55:1). “Ram ɔ bi math pij tin bä kam je, /ci rew ε bi le nyok ke näk. Pij tin bä kam je bike a jiw pij mi moc je tæk mi dɔraar reyde.” (Jɔɔn 4:14).

Kä thɔl ruacε ke kuj ciaanjä jïäkni, ciaan jïäkni ke luth kene ciaan jïäkni. Kä ñaknɔm ε jïäk cɛtke cap kuthni (1 Tha-muel 15:23). “Wut mi /thiel ñac mi loḱ lät, jen näke rɔ kärɔa, min lätde kärɔa ε yöö be car ni min goore i be teke je.” (Ruac Peli 21:25-26). Cu Jo-cua jï l-the-rel jïök i, “/Cuare cien wane me a thile duɔɔr; pɛɛth! Kä wër rɛc kä kämni je!” (Kuɔr Luɔḱ 18:9). Cian ran ε ram mi /thiel nhök elɔŋ kä /cɛ lät ke kuj Kuoth jek. Cu Yecu ke jïök i, “Lätde ke buɔmdun ke yöö bia wä rɛc ke thok ciw.” (Luk 13:24). “Ram mi goor be je jek.” (Më-thiw 7:8). “Ci kuäär nhial cuuc ke koori ti jïäk, kä görke yöö ba je käp.” (Më-thiw 11:12)

Kä /thiel tiit ke kuj känä kene ciaan yieekä yieekadan noone liaa mi dɔraar. Jen ganɛ kɔn ke yöö /canε bi pal, kä /canε ñɔak tin dɪt tin te rey ruac Kuoth bi gor, kä /canε ruaacni Kuoth tin dɪt bi nhɔk. Kä jen nanɛ naath däkä. Mi ci Kuoth ruac ke jï, kä cue jï com en yöö bi loɔdu thöp je en wale, bi guan jïäkni jï jïök i lätni je

iruun. Doŋ dere ji jiök i lätni je ke cän mi doŋ mi goaa, min /ci dee met ben; kä bia liw a thil kan kene Kritho. Ci Kuoth wee i, “Mi wiaa jow Kuoth wä liŋ en wäle, /cuare wicdun jakä wicdien, cetke mee te guandoŋnikun mee kacke Kuoth.” (Ji Yi-be-ru 3:7-8). Kä ney daŋ diök ti ci liw rey yieekä ke pälikä ke cän kel mi goaa mi /ken met ben? Kä cän i ruoŋ /cie cändu.

Kä thel duŋ thoroaal e mi la lätke e ji thol-doktori ke kui läätdä tholä. Jen nyothe en wane me duer näthä ke kui tholi kene lätni ke, kie thol, kie thol, kie voodoo, a /ci mo a näth ni Kuoth in tek. Kä eloŋ rey yonä kene juath, rey rikni kene liaa, ca kon lar yöo bane Kuoth in tek col, min ci ro rialikä ke yöo be kon luäk, a /ci mo yöo bane nath ni mi goaa kie mi jiäak. “Kuäar ni Kuoth boothe raan duoop in be wä ke je.” (Diit 37:23). “Teeke ram mi teke juey? Kä be dit dueel Kuoth jakä naath, kä ba je pal kä ba je moc ke lieeth ke ciöt Kuar ni Yecu. Pal eme mi lätke ke nath be ram min teke juey jakä goaa. Bi Kuäar e luoc puoonyde, kä ba duer tin ce lät pälikä. Ke kui emo, late dueerkun kamnikun, kä pale ro ke kuidun, ke yöo bia cu gow.” (Je-meth 5:14-16). Cu Kuoth ji l-the-rel jiök i, “/Cuare gaatkun thop rey maac wii yiknikun; kä /cu neeku jakä yöo bike lät tiitdä, kie bike nyuuthni wä gor, kie bike thol wä thiec, kie bike wä thiec ke kui neeni tin la nyin kuothni. /Cu

ke jakä thiëcke yiey nɛeni ti ci liw cɛtke lät tɪtdä. Kuoth Nhial Kuothdun loke ney tin latke nyin titdä tɪtɪ.” (Nyɔak Latdä Nyɔtɪni 18:10-12). “Raar wec (ciɛnj nhial) teke ney ti jiäk keɛ ney tin lät nyin kuthni, ney ti jiäk keɛ ney tin näk naath, ney tin palke kuth guääyni keɛ ney tin kac ke ruaacnikien keɛ lätkien.” (Nyuuth 22:15)

/Cu wä ruac kä ney tin thiëcke yiey nɛeni ti ci liw. Mi wii je lat inɔ, bi jin jiäk. ɛ yän Kuoth Nhial Kuothdun.” (Lii-bay 19:31). “Kä bi naath ji jiök i thiecni ruaacni kä ney tin la thɔɔl keɛ ney tin la thɔɔl, tin la njërke kä njëthke. Kä bike wee i, ‘Ke kɔre, bi naath ruac thiec kä yiey, kä bike thiec ke kui nɛeni ti ci liw ke kui nɛeni tin tɛk.’ Kä bi ke loc i, ‘Lieje min njic Kuäär ni Kuoth ji! /Cu lij ruacni tin la ji kuthni - min laar ken ɛ /cɛ ji bi luäk.’ ”(I-ca-yaa 8:19-20).

Mëë kuɛni bok ɛ tot ɛmɛ, ruac Kuoth ke ji, cɔɔle ji ke yöö bi rɔ rit dueeriku, kä bi tɛkdu thöp je. Yiëë thɔɔl, min te rey laacdu, la lätde ji ke cär ti gööl ke yöö bi caru ɛmɛ päl, kä yɔne ɛn yöö be loɔdu thiän ke dual. “ɛnu mi bi ji dhɔarä, keɛ mäthnikä, ke ney tin kɔkien ɛ lar, mi waa raan Kritho mi thuɔk? ɛnu mi bi tuɔk mi /cä bi le not ke mi te rey naari, rey naari keɛ naari wecmuɔɔn?” Kä min deri riande min diit nen rey Kritho

Yecu, malde min goaa, tēth laacde min /ca dee lat ke rieet, buɔmde, tēkde mi doraar mi ci thiaaŋ ke tēth laac, bie tok ke mi guici ŋɔak diaal tin deri bath. Jɪn guici ŋɔak tin bi dhil päl mi ci Kritho nhok en yöö be ben rey laacdu. Dual ke naath amäni dual ke liaa jake jɪ kä kuany guan jia̋kni. Duunde yöö ci Kritho ben ke yöö be ney tin la kuaany lony ke tēkdien keeliw ke yöö dualke ke liaa. (Jɪ Yi-be-ru 2:14-15). Yiëë mi /ci rɔ lot ke yöö bi ruac Kuoth luɔth ε jen jak jɪ kä bum loɔdu elɔŋ, kä bi loɔdu buɔm cɛtke thok thɔɔlä.

Kuac ε ley mi jia̋k elɔŋ. Nyian, ŋëëny kene ŋëëny mi jia̋k la ruiecke loɔ ran kä guathni ti ŋuan la näk naath. Dɔŋ deri je yɔn kä deri je luän en yöö bi caru min jia̋k emɔ kule luän ke gan, amäni mi cε ben raar ke buɔmde keeliw. Goaa ni yöö deri je nhok en yöö tēë rey laacdu, kä thiec Yecu ke yöö be jɪ lony. “/Cu rɔ thöp ke gaak; jen noŋe ni rik käɔ.” (Diit 37:8). “Kä ŋëëny ε jia̋k kä be naath yar.” (Ruac Peli 27:4). “Käpnɪ

ηḗḗnydu piny; ε dḡar en ḡöö bi raan teke gaak mi diit.”
(Bok Njicä 7:9), “Wöcni ηḗḗny raar.” (Ji Ko-lo-thi 3:8)

Ney ti ηuan ti dual mathke kḡaη ke ḡöö bike rḡ com ke ḡöö bike lǟt ti jiäk lāt kie bike rḡ luḡc jḡk, kue la ḡöö cḡtde ke kḡaη mi ca lāt ke thul thḡḡl.” (Nyḡak Latdä Nḡḡtni 32:33). Cät mi ḡḡaa ke lḡc mi teke dueer, duḡde ḡöö Kuoth ε jen ram in duäc jiäk diaal. Ci Yecu wee, “Nhḡk ḡḡaη thieekädu cḡtke min nhḡki rḡḡdu” (Mak 12:31) kä “Nhḡk ji tḡru.” (Mḗ-thiw 5:44). Ci Kuoth ε lar en ḡöö be kḡn pälikä ke dueer tin canε lāt, mi wane ney kḡkien pälikä ke dueer tin ca lǟt kä kḡn. (Mḗ-thiw 6:12). Yiḗḗ mi jiäk, mi ηḗth, ε yiḗḗ mi nhḡake ε Kuoth. Kä nhḡk in bec bec ke kuḡ riem keḡε kor tḡḗ rey lḡaac ran, ke kuḡc emḡ mal in thuḡk be yḡk te rey lḡaac mi be jääny.

Cu thḡl lb met rey kakä E-den kä cue maar in ḡḡaa keḡε määhdien ke Kuoth däk. Cu Cḡy-taη teke tieel mi

diit ke A-dom kene lb meë ce ke nen ala ruëc wec muɔɔn, ciɛnke keel ke Kuoth, kä cike guaathde kan. Ke kuj nɛɛnyä cu Cey-tan ke çar ke kuj däkädien, kä cue luän ke däk mäathnikien tin gow kene tēkdien ke Kuoth. Kä nɛɛny kene nɛɛny jākni min te rey Iaac ran be tēth Iaac yar rey Iaac thaaj nath mi cike ney kɔkien nen teth lochien kä ciɛnke ke mal. Tiel noone çar ti jāk rey Iaac ke yöö be tēth Iaac neni kɔkien yar, kä dere raan näk bä. Neme e jen min la tuɔk elɔn rey thaaj nath tin ci kuɛn. “Ci wut bi gaak elɔn mi leny gaakde; luɔcde /ce pekde näc.” (Ruac Peli 6:34). Rey lätni tin kɔn amäni rey lätni tin kɔkien diaal rey teekä la noone bēc bēc kene nyiëny mi /caa dee luän ke lat. Mäani laät ji Kritho, ney tin lat ruaacni kene laät nath /cike Iaar kä nɛɛny mi ci Kuoth läätke tin kɔkien lät kä ke mi leny ken rɔ. Bike dhil tit ni çian, kä bike thiaaj ke nhök Kuoth mi wic wic wic min ce yuɔr rey lochnikon ke Yië in Gaa in Rel Rɔ. (Ji Röm 5:5). Mi /cie jen, bi gɔɔydien ke Kuoth kene latdien yar e çiaaj mi jääk.

/Cu wä ruac kä ney tin thiëcke yiey neni ti ci liw. Mi wii je lat inɔ, bi jin jāk. E yan Kuoth Nhial Kuothdun.” (Lii-bay 19:31). “Kä bi naath ji jök i thiecnɛni ruaacni kä ney tin la thɔɔl kene ney tin la thɔɔl, tin la nɛrke kä

ηέθηκε. Kä bike wee j, ‘Κε κωρε, bi naath ruac thiec kä yiey, kä bike thiec κε kuj nεeni ti ci liw κε kuj nεeni tin tēk.’ Kä bi κε loc j, ‘Lιεηε min ηiic Kuäär ni Kuoth ji! /Cu liη ruacni tin la ji kuthni - min laar ken ε /ce ji bi luäk.’ ”(I-ca-yaa 8:19-20).

Mēē kueni bok ε tot εμε, ruac Kuoth κε ji, cōλε ji κε γöö bi ρ rit dueeriku, kä bi tēkdu thöp je. Yiēē thōl, min te rey laacdu, la lätdε ji κε cār ti gööl κε γöö bi caru εμε päl, kä γϋνε εν γöö be locdu thiänj κε dual. “Enu mi bi ji dhōarä, kene mäthnikä, κε ney tin kōkien ε lar, mi waa raan Kritho mi thuok? Enu mi bi tuok mi /cä bi ε ηot κε mi te rey ηaari, rey ηaari kene ηaari wecmuϋon?” Kä min deri riandε min diit nen rey Kritho Yecu, malde min goaa, tēth laacde min /ca dee lat κε riet, buōmde, tēkde mi dōraar mi ci thiāaj κε tēth laac, bie tok κε mi guici ηak diaal tin deri bath. Jη guici ηak tin bi dhil päl mi ci Kritho nhok εν γöö be ben rey laacdu. Dual κε naath amāni dual κε liāa jake ji kä kuany guaj jākni. Duunde γöö ci Kritho ben κε γöö be ney tin la kuaany lony κε tēkdien keeliw κε γöö dualκε κε liāa. (Ji Yi-be-ru 2:14-15). Yiēē mi /ci ρ lot κε γöö bi ruac Kuoth luoth ε jen jak ji kä bum locdu elōη, kä bi locdu buōm cetke thok thōplä.

Kä thɔl ruace en wane me ke kuj dueeri tin la nyin jia̱kni kene nhök yio̱ni min la tuk jia̱kni diaal. (1 Ti-mo-thi 6:10). Thaaj guɔɔkni kä Kɔngö la camke thɔl ke pek mi kur amäni meë cike pët kä cuke liw. Ram mi dit loc ce je nhök en yöö be tetde lep ke yöö be ney ti can kene can luäk. La yɔnke je ke dup diaal, ke thuɔk kene dup ti jia̱k, ke yöö ba rian mi diit jek rey yaa eme. Kä cu Yecu puɔnyde wee i, “/Cuare rian dol ke kuidun wii muɔɔn, guaath in camke neth kene keth, kä kual kuëel duël kä kualke ke. Kä inɔ, duole rianɔn nhial, guaath in /ci tor kene neth e dee yar ɔ, kä /ci maac duëel dee kual ɔ. Ke yöö bi locdu te guaath in te rianɔn thɔn ni cian.” (Më-thiw 6:19-21). Cua A-kan kene ji gɔale bök ke päam ke yöö nhöke daapni kene ciek in bor amäni bieyni. (Jo-cua 7). Cu Ju-däth lth-kë-ri-ɔt, raan kɔaar Yecu, rɔ näk ke yöö ci nhök yio̱ni je jakä kək Kuääre kene Njicäde. /Cie yiow kie daap en jia̱k, e nhök yio̱ni min te rey laac ran.

Wutni kene män ti bathdɔɔri ti nuan ti gööl kene döör diaal yarke tēkdien kene tēk jī dhɔarien ke kui kā yöö goor ken riāṅ mi diit mi thiak. La ken ε lät ke duɔɔp ṅaari kene ṅar ke yiow ti nuan rey köönjä jiookni kene kuɔndhuɔɔri, ekw.

Kä nhök ke yöö bi raan teke riāṅ a thile riek mi diit la nooṅe kuël kene näk nath amäni yöö be ɔ näk. Nhök yiōoni kene nhök ṅaani teke keel ke nhök ciēṅ kie nhök kuäärä. Dɔṅ dere laa buɔm thiathekä mī ruac ke naath, buɔm yiōoni mī dee naath ciēṅ a jīäk kie buɔm kuthni. Kä ken dieer ken ke ciöt bunä duëel kuoth mi leny Kuoth, /cike gat Kuoth mi teke buɔm laaac mi guur Kritho nhök mi /ci mɔ a raan duëel kuothde kärɔa. (Mak 9:38). Cu Yecu wee, “Tietde ɔ kä tietde ɔ kä nyin jīäkni diaal ke yöö tēk ran in thuɔk /ce te ke kuak tin teke je, a cāṅe mi ε ram mi riāṅ riāṅ.” (Luk 12:15). Ruac wutdä mi riāṅ riāṅ ca je lat i: “Tēeke wut mi riāṅ riāṅ mi teke mun mi teke bel ti gow. Cue je tok ke mi care je i, ‘Yän thile guaath mi bä belkä diaal tɔw thin. Əṅu mi dēē lat? Neme ε jen min bä lat,’ cue ɔɔde jīök; ‘Yän bä guaath tɔwädä däk, kä bä duël ti diit täth guaath in bä belkä kene kuakkä diaal tɔw thin. Kä bä ɔɔdä wee i, Lucky man! Jīn tii ke ṅɔak diaal ti gow tin goori ke run ti nuan. Ku lɔɔṅ, kä mīthni, kä mäthni, kä lɔcdu teth!’ Kä cu Kuoth ε jīök i, ‘Jīn dɔar! Ke jen wäär eme

bä bi tēkdu thöp; kä bi ŋa bi ŋoak diaal tin ci tɔw ke kujdu jek?’ E jen min la tuɔk kä ney tin la rɔ laa dol ke riṅ, kä /cike riṅ nham Kuoth.” (Luk 12:16-21). “Eṅu mi dee raan e jek mi ci ɔw keeliw jek kä be tēkde bath? (Mak 8:36). “Kä ke kuj emɔ ḡän larä je j̄i i /cu dieer ke kuj mieth in bia cam ke yöö bi tēk, kie ke kuj bieyni tin bia laṭh rey puḡanydu. Kä duunde yöö, dieerni ke kuj Kuääräde, kä be j̄i moc ke ŋoak t̄iti. Ke yöö bi loedu te guḡath in te riṅdu thin ni cian.” (Luk 12:22-34).

Cey-tan, guṅ kacni diaal kene j̄i kacä, E jen ram in com kɔn ke yöö banε duer, kä e jen rueec loɔnikɔn. Cu Yecu ke j̄iök i, “Ke yen gaat guurun in la guṅ j̄iakni, kä goor yen yöö bia guɔɔr ni tin goor guurun e. Ni ke tukde e luuc nath, kä /kene met te kujc thukä, ke yöö thile thuɔk reyde. Mi ce kac lat, la lätdε ni cian paläde,

ke yöö ε guan kacä, kä ε guan kacä diaal.” (Jɔɔn 8:44). Kac mi tot jiäak cɛtde ke kac mi diit. Tëëke kac ti ca lat, ti ca gɔr kie ti ca lat ke lät kɔn. Ram mi guan kacä ε ram mi kac ke yöö ke thuɔk la lätde cɛtke mi /cie jen. Kuoth /cɛ kac dee kac - kä /cɛ raan Kritho dee kac (Tay-täth 1:2). “Mi laar kɔne en yöö tane ke mat ke je, kä notde cien kɔn rey muɔth, la kɔne a kac ke ruaacnikɔn kene lätkɔn.” (1 Jɔɔn 1:6). “Kä raar wec (ciɛn nhial) tëëke ney ti jiäk kene ney tin lät nyin kuthni, ney ti jiäk kene ney tin näk naath, ney tin palke kuth guääyni kene ney tin la kac ke ruaacnikien kene lätkien.” (Nyuuth 22:15). Kuoth loke nëen mi lat kac kel ke kɔr kä min dɔɔ. (Ruac Pɛli 6:16,19).

Kä kuɛl ruace ke kuj cärä mi te rey loaac ran. En wini jen ε jiäk kä jiäk, dɔɔ cɛ liw ke duer mi not ke mi lätde kä ca je car. Jen cɛ cɔr kä tëëke duer, ke yöö /cɛ lätke le not ke mi luke naath. Njac loaac mi jiäak emɛ dɔɔ be

teke tha_uḡ gu_uḡthni mi biet, kä ke tha_uḡ gu_uḡthni be teke dieer. Jen la ḡak naath gu_uḡth in be ḡak, kä la ḡak naath gu_uḡth in be ḡak. D_oḡ dere liw, ce_tde ke mi ca waḡ ke landiit mi leth, kä ce thil ḡac ḡaani_u kene ca_r. Jen tu_oke ke pä_l ḡäthä kene luth yieyni kacä. E guur ḡiicni kuthni ti j_iäk, kene li_eḡ ḡiicä mi latke e j_i kacä me_etdä. (1 Ti-mo-thi 4:1-2; J_i Yi-be-ru 10:22).

Kä waḡ Kuoth guice ḡaani diaal tin lä_t rey loaac ran. Thile mi dee t_eḡ_e rey waḡde min leth, ke ku_ic em_o ḡäce kä guice ca_r diaal tin ca t_eḡ_e kene tin go_or lo_cde. Mi lä_tdi lä_tku tin j_iäk ke wä_ar mi col, rey ru_oḡp mi di_it, rey t_oḡcä mi di_it kie gu_uḡth mi teke th_in, Kuoth guice j_e. (Kä wäḡ tin te rey thureni t_it_i bä cuke mat ke t_aḡ in ca lat nhiam wutdä).

Kä thok maac tin toatni tin ci loc ran göl piny nyuothke nhök Kuoth min ci loc ran göl piny. Kä Kuoth loke duer jen nhöke raan. /Ce liaa raam mi guan dueeri gor, goore yöö be rö rit dueerike kä be tek (2 Pi-tor 3:9). Yecu ce ben ke yöö be ji dueeri ben kan. Tëeke teth laaac mi diit cien nhial ke kui guan dueeri kel mi ci rö rit dueerike. (Luk 15:7). Ken lep maac tin toatni toto ruacke bä ke riem Yecu Kritho min la “Rath Dëel Kuoth in bi dueer ycaa woc.” (Jöön 1:29).

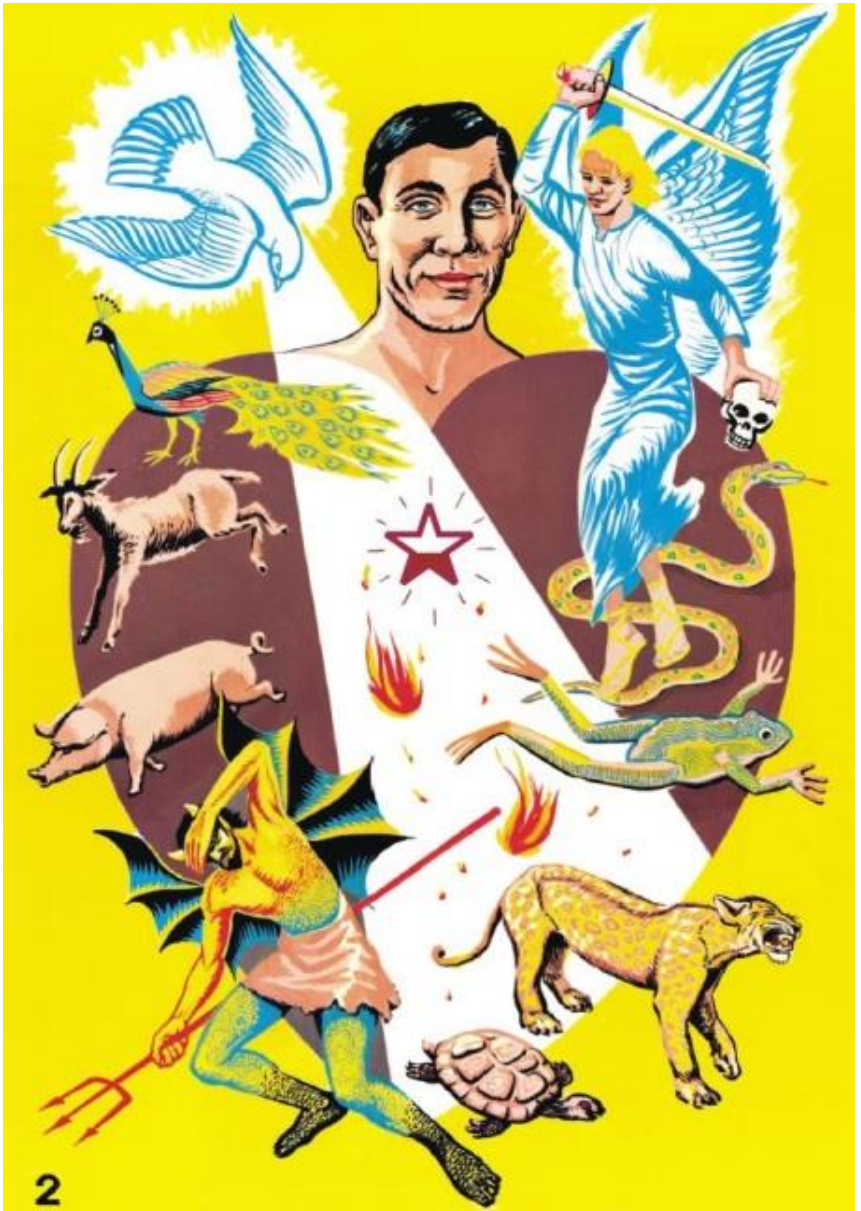
Jääk emö caat ke Ruac Kuoth. Kuoth goore yöö be ruac ke ney tin ca met kä kapke yac dueeri ti dit. Goore yöö bike rö rit dueerikien, kä bike buay kene nhök Kuoth ben rey locnikien.

Guuk ε nyuuth Yieekä in Gɔaa in Rɛl Rɔ, Yiëë in nyuothke thuɔk ke kui Kuoth, ke kui duirä kene min lot rɔ, amäni luk Kuoth. (Jɔɔn 15:26). Yiëë in Gɔaa in Rɛl Rɔ ca je nyoth en wane raar rey Iaac ran. Jen /ce dee cien guäth in ruac duer thin.

Mi bi thure Iaac emε wä keel ke taä Iaacdu, wiee Kuäär ni Kuoth kä lep Iocdu ke je. A buay ruacde jakä buoy rey Iaacdu. “Näth Kuäär ni Yecu, kä ba ji kän.” (Lät Jaakni Yecu 16:31). Kuoth nhöke je, yɔɔn, ce rɔɔde yac en yöö be Iocdu ger, kä be ji moc Ioc mi pay tuɔk kene çar mi pay tuɔk. (Yedh-ki-el 11:19). Neme ca lat rey thure min rɛwde.

2. LÖC MI CI THÖP KÈ KUJ DUER.

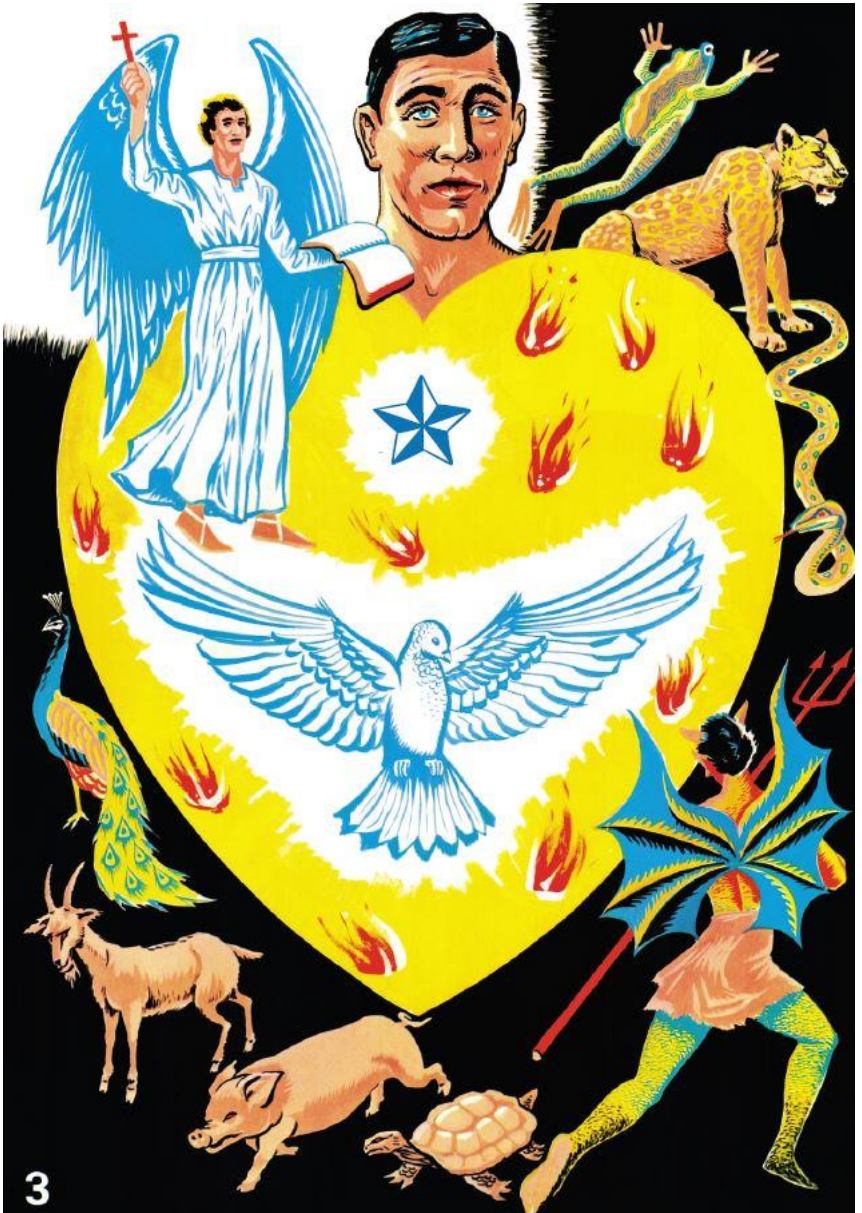
Thure eme nyothe loc mi ci rö rit min ci tok ke mi goore Kuoth. Jääk nhial käpe thep emo, min la Ruac Kuoth, min “teke tøk, kä lätde, leny muothde muoth thepä mi teke wөөkni daṅ rəw. Cue dup diaal ḥok, guṁath in ci

yiëë kene yiëë rɔ mat thɪn, guaath in ci riw kene riŋ rɔ mat thɪn. Jen la luke tin goor raan ke kene cār tin te rey laacde.” (Ji Yi-be-ru 4:12). Ruac Kuoth ce je tim en yöö “duer thope mucde - liāa” (Ji Röm 6:23) kä “ram o be liw kä keel, kä ke kore ba je luk e Kuoth.” (Ji Yi-be-ru 9:27). Guaath in bi teke guan dueeri kene ram mi thil nath be te rey yiëer mi leth ke mac kene thuop.” (Nyuuth 21:8).

Kä tetde min dɔŋ te jääk nhial ke thok wec. Neme e yöö ba guan dueeri tiim en yöö banε liw kɔn diaal. Puɔnydan min nhoakne elɔŋ, laɥhne je bieyni, miethdan kä jakne je kä goaa, kä laɥhne je tiit kene cār mi diit ke yöö be min goore kene min goore kule roŋ, be liw kä be jiaäk, kä bi thɔɔl e yar kä bi yiëedan kene yiëedan tēk amāni cāŋ kel . . Be jɔɔc ke cāŋ kel nhiam Kritho, ke yöö ba je luk e Jen. (2 Ji Ko-rinth. 5:10). En wini banε je nen en yöö ci ram mi teke dueer tok ke mi nāce ruac Kuoth kä ce loɔde lep ke nhök Kuoth. Yiëë in Gōaa in Rel Rɔ ce buay tok rey laaac mi muth kä teke duer. Bëë buay Kuoth rey laacde ke yöö be muth diaal woc. Mi ci buay Kuoth ben rεc, bi muth wä. Duer, min ca lat en wāne me e ley diaal ti gööl, be dhil wä. Ke kuic emɔ, jin ram min kuen, nhök Yecu min la buay yōaa, yöö be ben rey laaacdu, kä bi muth kene lät jääk tin laɥke e muth dhil jien rey laaacdu, cεtke min ca

nyoth rey thuurekă emε. Cu Yecu wee i, “E yān buay yāaa. Kă ram mi guur yā be teke buay teekă, kă /ce bi jal rey muṓth.” (Jṓṓn 8:12). /Cie bi met luān ke wuṓc duer rey Iaacdu ke buṓmdu, kie ke pel nath. Kă min thiak, min thuṓk, min pēth kă min lot rṓ kă ε jen duṓṓp in kel kārṓa, ε yōö ba Yecu, min la Buay, jakă bēē reyde.Muth, min la duer, be dhil jien. Dṓṓ dee pay kene kueli kṓn moc ke luak ke wäär mi ci muth, dunṓe yōö mi ci cān ben, en wānṓ bi muth amāni buay tin tṓatni cu bath. Yecu ε jen Cān cuṓni. Mēē ce wā rey luaak Kuoth kă Je-ru-tha-lem, cue ney diaal tin kṓk ṓak en wini tuṓk raar. Cue tharbētni jṓ luēl yioṓni buṓp, kene kṓamni jṓ kṓkă kuṓkni. Kă cue wee: “Ca je gṓr rey ruaacni Kuoth en yōö ci Kuoth wee i, ‘Luaak Kuoth ba je cṓl i luaak palä.’ Kă ci yen ε jak kă guāath tēṓṓ mi kuc nath thin!” (Mē-thiw 21:13). Kă Iṓcdu ca je rialikă ke yōö bi la duel Kuoth, luak Kuoth. Jen goṓre yōö be cien reyde, be je jakă gṓaa, be je thiān ke buay, ke nhök kene tēth Iaac. Yecu /kene ben ke yōö be kṓn pälikă ke dueer kṓn kārṓ, dunṓe yōö ce ben ke yōö be kṓn ben kān kă be kṓn lony kă buṓm kene kuäär dueeri. “Mi ci Gat (Yecu) ye lony, ke kṓre bi yen Iṓr epuc.” (Jṓṓn 8:36).

3. LỌC MI CI RIT.

Thure emε nyuthe kōn t̄āa l̄aac raam mi ci duer rō r̄it
epuc. K̄ā t̄āame cε d̄īt kenε riek dueerike ti n̄uan ti ci
Yecu l̄iw w̄ī j̄iaath ke k̄uidien nen. K̄ā min cε j̄iath in
ḡeer min ci j̄āāk nhial, Ruac Kuoth nyuōth je nen, cue

lɔcde min ci j̄iäk en tääme jakä j̄iäk. Cue lɔcde j̄iääk elɔŋ, kä cue j̄ieth lɔcde ke dueerke ti ŋuan. Kä min ce nhök Kuoth in diit nen min ca nyoth rey Kritho Yecu, cu nhök eme lɔcde jakä teth, elɔŋ mēē ce tok ke mi ŋäce je en yöö Yecu Kritho, Gat Kuoth, ce ben ke yöö be dueerke ti ŋuan woc. Cue je nhök en yöö be liw ke guāathde wic j̄iaath.

Kä yöö ca Yecu duäc, ca je moc ke kuom mi tot, kä ca je moc ke thep rey tetnike kene ciöke kä cue liw wii j̄iaath ke kuj dueerikɔn, ca je nöönj cienj ε jɔc kä ca je nöönj dhɔɔre mi diit kä ram min ci rɔ rit dueerike, kä cue lɔcde kene tēkde ger keeliw. Mēē kue ruac Kuoth kuen min guice rɔ th̄in cetke rey thēm, be cu ŋac agoaa en yöö ce Kuoth woc kä ce ruaacnike lok. Cue lɔcde j̄iääk elɔŋ kene j̄iath laaac mi diit, kä mēē latde care nhiam Kuoth ke wiee kene wiee mi diit, cu Yecu rɔ thiëek ke je. Nhök kene mal Kuoth cuke wä rey laaacde mēē ce tok ke mi ŋäce je en yöö “riem Yecu Gatde, ce kɔn jakä gɔw kä dueer diaal.” (1 Jɔɔn 1:7). “Cak lɔc mi wic wic reyda, lö Kuoth, kä lāthni yiëē mi pay tuɔk mi thuɔk reyda.” (Diit Puɔnyä kene Pal 51:10). Kä nyɔk bä, ci Ruac Kuoth ε lar j̄, “Yän tæeth lɔcdä ke ney tin muɔl muāal kä ca rɔ rit dueerikien, tin luothke yä kä lienke yä.” (I-ca-yaa 66:2). Ci Yiëē in Gɔaa in Rel Rɔ ruac Yecu jakä jɔc kä je j̄, “Buoth lɔcdu, gatdä

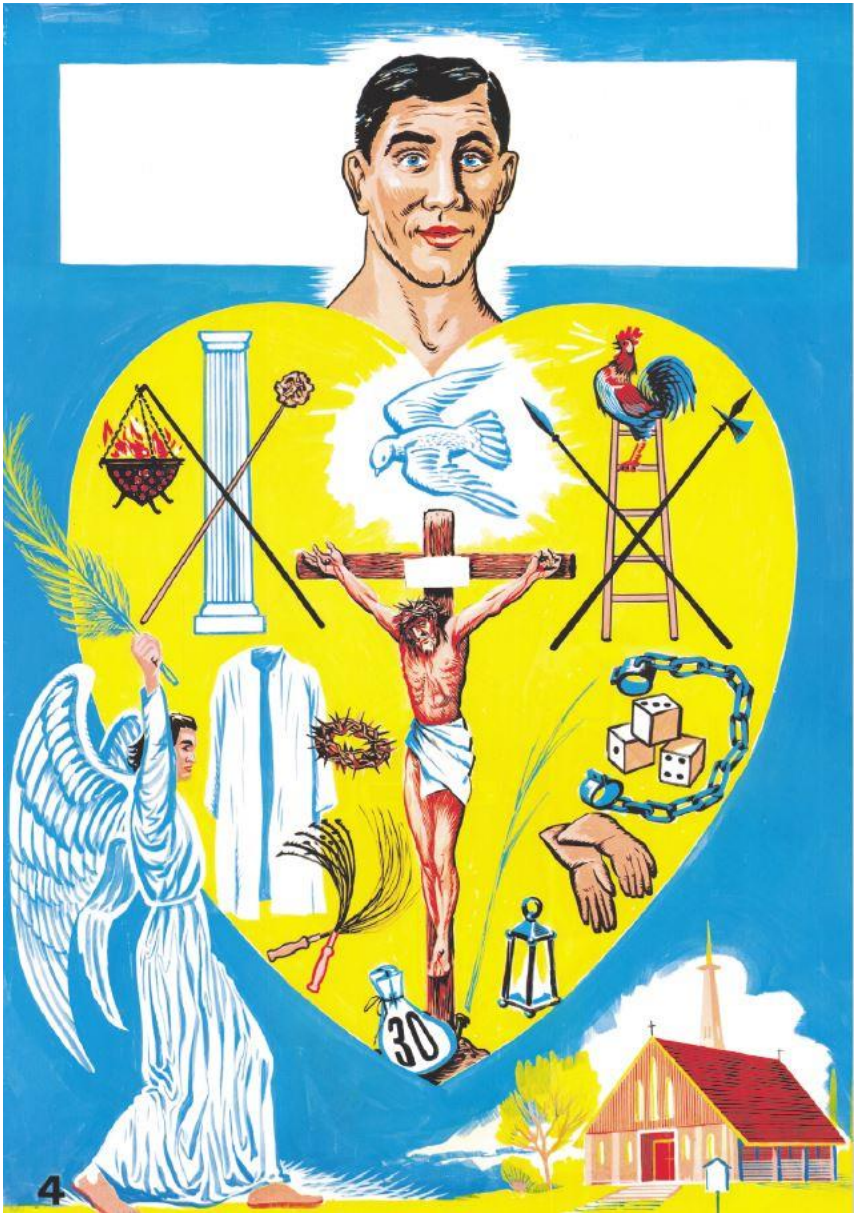
(nyaadä)! Ca dueerkun pä1.” (Më-thiw 9:2). Kä min notde guice jiaath in geer kene riem Yecu eë ca yuor piny wii jiaath, ñäthe je en yöö ca ñak diaal lat ke kujde, cue tok ke mi ñäce je en yöö ca riek duiä woc, ke yöö ci Yecu rik rut . . Cue dhil a dunjan. “Ke kuj dueerikon ca je duäc, kä ca je duäc ke kuj jiaäni tin cane lat,” kä “cu Kuäär ni Kuoth duäc jakä pen wiide.” (I-ca-yaa 53).

Yieë in Goa in Rel Rõ kene nhök Kuoth kärke loc in ca wic wic. Kä meë ce Yecu ñäth, cue je ñac en yöö ca dueerke pä1, kä ke kujc emõ cue ñäth jek rey laacde en yöö ci riem Yecu Gat Kuoth je woc kä dueer diaal. (1 Jõõn 1:7). En täame ñäce je en yöö ney diaal tin ñäthke Yecu /cike bi liw (ke yieë), dunje yöö bike tek mi doraar jek. (Jõõn 3:16). “Ke yöö ke liaa Kritho min ci kon thöp ala muc, ca kon lony, min lot ni yöö ca dueerikon pä1.” (Ji E-pe-thäth 1:7). Kä tin goor raan ke kuj duiä cike guaathde lath kä nhök mi diit ke yöö ba tek ke kuj Kuoth kä ba lat ni je “min ci kon nhök ke nhiam.” (1 Jõõn 4:19). Kä min ce nhök ni yow kene nyin yaa, jen nhöke ni Kuoth kene nyin Kuoth.

Rey thurekä eme ke kujc emõ, banje je jek en yöö ley tin nyuothke duer, täame teke raar rey laacde. A cãñe mi /ci Cey-tan e gor en yöö be ciendje eë wal bany piny,

guice jok kä ηääthe je en γöö be ciēnde nyok ke jek. E
jen min ci Kuäär ni Yecu kōn lar lär ke γöö bane rō dhil
tit kä bane rō pal; ke γöö bane guān jākni lōk ke γöö
be rō bar kä kōn. (Je-meth 4:7).

4. LIW MEKE KRITH.

Thure eme ruace ke kuj raan Kritho mi ci mal mi thuɔk jek kene kan mi doraar ke liaa Kuaran ka Kaandan ni Yecu Kritho, ka ke kuj emo /ce ro liak ke duɔɔr mi dɔɔr e ni "ke kuj jiaath in geer Kuaran ni Yecu Kritho kara.

Ke jiaath in ci wä th̄in ci ɣow liw̄ kä kɔn, kä canɛ liw̄ kä ɣow.” (Ji Gä-lëë-cia 6:14). Yecu cɛ liw̄ wii jiaath in gɛɛr ke ɣöö kɔn bā, banɛ “liw̄ kä duer kä banɛ tɛk ke kui cun̄i”; raan Kritho mi ci liw̄ ke kui ɣɔaa. (1 Pi-tɔr 2:24). Ca kɔn laɾ lār: “a Yië tɛkdan both, kä /canɛ tin goor raan ke ke bi roŋ.” (Ji Gä-lëë-cia 5:16,25).

Kä p̄ilar ëë ca Kuäär ni Yecu yian th̄in ke kɔr kä mää cike bieynike woc, ca je nyoth rey thurekä ɛmɛ ke kui laac, amāni thepni tää cike je moc ke thepni ti jiäk. Cuɛ je duäc ke kui dueerikɔn ke ɣöö “ca kɔn jakä ɣow ke duäc ëë cɛ rut.” (I-ca-yaa 53:5). Cu ɣɛ-rod kenɛ lathkëërike je doal, kä ke kɔr kä mää cike je duäc, cuke kum wiide min teke kaak jien ti nuan laɾh wiide. Kä nie guaath ëë ba je moc ke kuäär mi ca laɾ ke daap, cuke thep laɾh tɛdä cuëëcde - nie guaath ëë ba thep kuäärä laɾh th̄in. Cuke rɔ goŋ nhiamde, kä cuke je buy, wäke j, “A Kuäär ji Juudh ke tɛk!” Cuke je moc ke ruɛy, kä cuke keɛt kan kä je, kä cuke je duäc wiide. Ke kɔr kä mää cike je buy ke duɔɔp pɔcä kenɛ jiäk, cuke je nan ke ɣöö ba je wä puat jiaath. (Më-thiw 27:27-31).

Tääke ney ti nuan ti cɔalke i ji Kritho ti pal, ti nyuak ken thakramen mi rel rɔ, ti ke diit Kuoth ket kä notde, ke lätkien tin jiäk, la ken Gat Kuoth ɛ nyok ke puat jiaath in gɛɛr. (Ji ɣi-be-ru 6:6). “/Cike ney diaal tin cɔalke ɣä

i 'Kuäär, Kuäär' bi wä rey Kuäärä nhial, ε ni ney tin latke min goor Guaar in te nhial." (Më-thiw 7:21-27).

Rey thuurekä εμε bä jekne thak yiōoni min la duη Ju-däth. Cue Kuäär ni Yecu kɔak kä cue je kɔk ke yiow ti jien diɔk, ke yōo ci nhök yiōoni loede kăp kä ε jen min dere car kărɔa. Kä lantern, kene thepni, kene tin kɔkien, cua ke lath lät ε lathkëëri tēë ci Yecu kăp ke wäär. Kä dice, min la lätke ni cian ke kuj narä, la lät ke je ε lathkëëri mi cike nar ke kuj bieynike. "La ken bieynikä a nar kä cuke ke daak kamnikien." (Dit 22:18). Cuke ηɔak diaal kan kä Yecu, kä cuke je lok, cuke wee "/Cj ney je gor en yōo be la kuäärda."

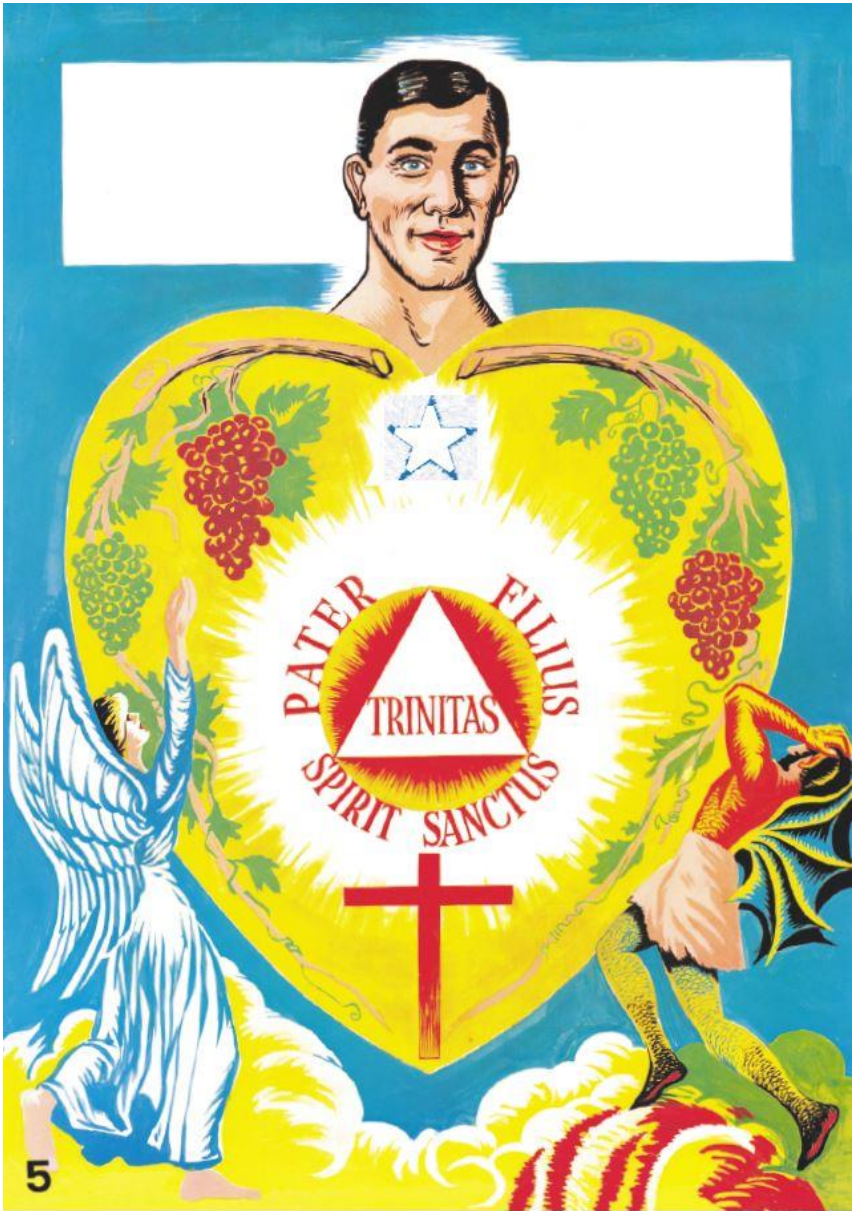
Ney diaal görke yōo ba puɔth diaal jek kä Kuoth, ke nhiaal kene cāη keeliw, duηde yōo /cike rɔ goor en yōo ba rɔ thöp lätni Kuoth ala Kuäärdien kene Kuäärdien. Kä ney ti ηuan, Kuoth gɔaaε kărɔa ke yōo be naath luäk rey rikni kene rey jïäkni.

"Cu lathkëëri je moc ke thep, kä cu riem kene piw rɔ yuɔr piny nie guaath εmɔ." (Jɔɔn 19:33-37). A ηot /ken manpalëk ni röt, cu Pi-tɔr ε lar nikä diɔɔk en yōo kuedä Yecu, duunde yōo ke kɔɔre cue rɔ rit dueeri kä cue wiee εlɔη. (Më-thiw 26:69-75). Jïn la latdi je a jɔc en yōo ci loedu thöp Yecu Kritho, ke min latdi kene min lätldi? Kie poci ke yōo bie lar ney kɔkien? Cu Yecu wee

ἰ, “Mi wä raan ε lat nhiam nath en ḡöö ε raandä, bä lät ni jen nhiam Guḡar in te nhial. Kä ram mi wä ḡä gak nhiam nath, bä je gak nhiam Guḡar in te nhial.” (Më-thiw 10:32-33).

Kä cu Yecu leni lar bä ἰ, “Ram mi /ci jiathde bi kap kä be guḡr ni ciöknikä, /ce roḡ ke ḡöö a raan kḡaarä.” (Më-thiw 10:38). A tēth Iḡaac teke ney tin jek gaḡ rey Päm in la Yecu Kritho!

5. LUAK KUᵇTH.

Thure εμε nyothe lɔc raam mi wic wic wic k̄a ca k̄an
ke puᵇth Kuᵇth kene kᵇaᵇc lɔaacde min dij̄it. Cue ben
ala luak Kuᵇth mi thuᵇk, ciᵇnj Kuᵇth, ke Guᵇn, ke Gat
kene Yiᵇᵇ in Gᵇaa in R̄el Rᵇ. K̄a ε ruac mi ci Kuᵇär ni

Yecu Kritho ε lar i, “Ram mi nhok ya, be njicda lij. Bi Guaar ε nhok, ka bako yan kone ben ka je, ka bako cien keel ke je.” (Joon 14:23). Kuoth luothe, pothe raan ka kape raan nhial ke Yecu Kritho. (Luk 1:52).

Tääme ci loc ran ben ala luak Kuoth mi thuok. Ca duer tuok raar. Kä min la ley ti gööl tin ruac ke Cey-tan, min la guan kacä, bane Yiëë in Gōaa in Rel Rō nen, Yiëë Thukä, min cien rey laaac. Kä min /cie yöö bi duer dap thin, ci loc ran ben ε la jiath mi goaa mi teke dey kie kak, mi teke dey Yieekä. ε jen min cetke nhök, teth laaac, mal, muol muol, nhök, puoth, gooy, nath kene ciaan gooyä kene tin koken tin nhok Kuoth kene naath ε. (Ji Gä-lëë-cia 5:22-23). En tääme ce ben ε la jiath mi teke dey ti nuan ka jiaath in thuok - Kuäärän ni Yecu Kritho. Kä min ca tēē ke kui ka yöö be teke dey ti nuan ε yöö be te keel ke Kritho, ka bi Kritho kene ruaacnike te reyde. (Joon 15:1-10). Kä cetke min ca je thiaan ka ca je lak ke Yiëë in Gōaa in Rel Rō, jen tēeke buom mi be car ran kene tin goore joc, ka be je näk. (Ji Gä-lëë-cia 5:24). Yiëë in Gōaa in Rel Rō boothe tēkde, ka /ce je jakä roj ke min goor raan ε. (Ji Gä-lëë-cia 5:16). /Ce not ke tēk ke min ce nen, min lij kene min ca jek, dunde yöö ke nath - ke yöö “cane wic muon joc ke nathdan.” (1 Joon 5:4). Kä jen cienje ke nath kene nath mi diit, ka ca je bum ke liepde ke luny Kuaran ni Yecu

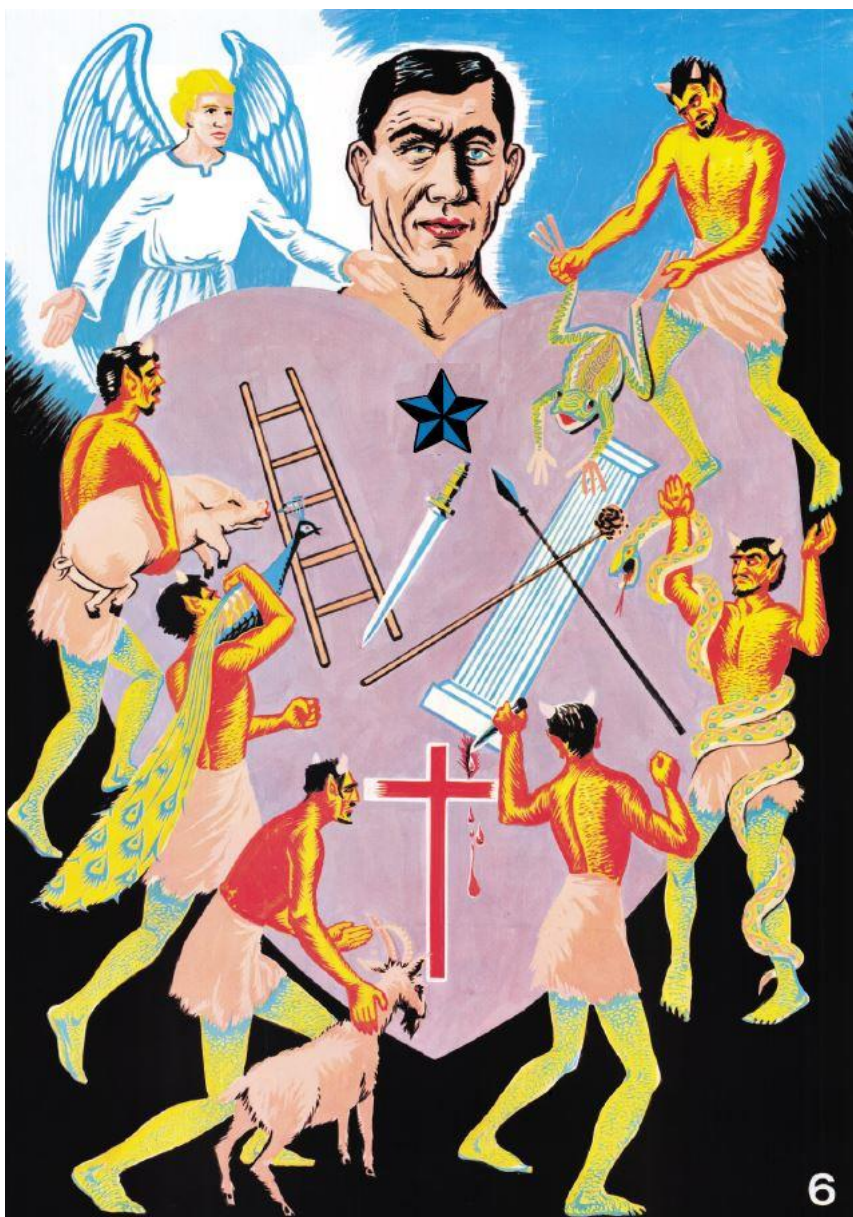
Kritho ke gu^aath mi thi^ak. Jen tēke ke nhök Kuoth, min te thⁱn amäni cän kel.

“Pu^oth ake ney ti buoy lo^ckien. bike Kuoth nen!” (Mē-thiw 5:8). Cu Kuäär ni Dēē-bid ε η^ac en y^oö kor in diit tu^ocke rey l^aacde, a cän^e mēē tēē ke rian^e diaal kene tiēm mi diit kā jⁱ tēre. Cue je η^ac en y^oö go^ore yiēē mi diit ε^loⁿ, kā cue pal i, “Cak loc mi wic wic rey^adä, lö Kuoth, kā cu yiēē mi pay tu^ock kene yiēē mi thu^ock lath rey^adä.” (Diit Pu^onyä kene Pal 51:10). Thile ram mi dee lo^cde jakä g^oaa, kie dee lo^cde jakä wic wic, ε ni mi ce r^o rit ke thu^ock kā be ben kā Kuoth c^etke min ci Dee-bid ε l^at, kā be Kuoth thiec ke y^oö be loc mi wic wic cak rey^ade. Kuoth go^ore y^oö be mi pay tu^ock l^at rey teekädu. Kä riali bieyni tin ci r^et ke kuj g^ooyädu ke lääri kacä kene ciaan^e mi g^oaa, /ce lo^cdu bi jakä gu^aath cieⁿä mi g^oaa ke kuj Kuoth. Kä jen go^ore y^oö be jⁱ luäk ε^loⁿ, ke y^oö ce jⁱ yar i, “Yän bä ye pith ke pⁱ ti g^ow, kā bä ye jakä g^ow kā kuth gu^aäynikun diaal kene η^oak diaal tin ci ye jakä jⁱäk. Yän bä ye moc loc mi pay tu^ock kene c^ar mi pay tu^ock. Yän bä lo^cdun mi bum bum c^etde ke pä^m woc, kā bä ye moc loc mi luth. Yän bä yiēēdä lath rey^adu, kā bä je l^at en y^oö bia η^uo^tkä tit, kā bä luēēkä diaal tin cä l^at ye tit.” (Yedh-ki-el 36:25-27). Neme ε jen ruac P^ek in Pay Tu^ock min ci Kuoth ε kam k^on ke Gatde ni Yecu Kritho.

Rey thurekä emε bä canε je nen en yöö ci jääk nhial
rɔ nyɔk ke jɔac. Jaäk nhial ca ke kuany ke yöö ba “ney
tin luɔthke Kuäär ni Kuoth gan, kä bake kån rey rikä.”
(Diit 34:7; 91:11; Da-ni-yel 6:22; Më-thiw 2:13; 13:39;
18:10; Lät Jaakni Yecu 5:19; 12:7-10).

Kä guan jïäkni bä ca je nen rey thurekä emε, cuņε gekä
loaac, cεtke mi guice guāath mi be loc dhɔre ëë wal.
Ke kuj emɔ, ca kɔn lar lär en yöö “taye jinä, kä taye
jinä! Guan tērun ni Guan Jïäkni jalε rey ciëēη cεtke
lony mi ηaar, goore ram mi be roc.” (1 Pi-tɔr 5:8). Ni
cian la je laa bëë cεtke jääk buɔyä, kä yɔne gaat Kuoth
tin /thiel diw ke tin goor yow emε, kä yɔne je, ke capde,
ke yöö be ney tin ci Kuoth ke kuany met. Duunde yöö,
mi wane guan jïäkni lok, be rɔ bar kä kɔn. (Je-meth
4:7).

6. LỌC CA THỌN KẺ CA THỌL.

Neme ε jen thure mi jiaak ka ram mi ci ro yuor jok, mi
ci ro yuor jok. Wan kel ce ku thun tok ke mi nok, nyothe
je en yoo ce ku thun koc ka /ce tuc rey teekade min la
raan Kritho, ka wan in dɔŋ ce guic ni guath in thil pɔc,

lätdε nhök ke w_{ic} mu_ɔɔn. Kä buay in te reyde ce kuëë, kä cu thuren_i tin te rey laacde, tin nyoth yöö ce r_o rialikä ke yöö be cuuc keel ke Kritho, cike pëën kä /cike ɲot ke m_i cun_{ke}. Jen ca je g_{ol} ε y_ɔn mi be r_o moc ke pëth ε määth a /ce r_o bi l_{ok}. Kä min /ce dee li_ɲ ni j_{ow} Kuoth en tääme cue tok ke mi li_ɲe ruaacni gu_{an} j_{iä}kni tin ca lat ke ku_i p_{ël} ke_{ne} ruaacni kacä tin ce lar je. A cän_ɲe mi ɲotde la wä duel kuoth, kä t_ëë_ë nyinke tin te rey y_ɔaa ke ku_i kuth_ni ti gööl, ci nhökde ke Kuoth ku thun_ɲ k_ɔc rey laacde. Cue ben ε la ram mi thil c_{ar}, cun_ɲe kam dupni d_{an} rew. Cue tok ke mi ɲare ke nyin wec mu_ɔɔn, kä cue r_o moc c_{et}ke mi nhöke Kuoth k_{är}ɔa. Kä ku_{el} in te rey laacde, min la c_{ar}, cue piith. Kä j_iath in g_{eer} /ca je ɲot ke m_i kap_{ke} je ke pëth, dun_ɲe yöö be ben ε la riek mi /ca nhök, mi thiak thiak. Cu ɲathde r_o tok ke mi pëthe, cue ruacde päl ke Kuoth rey palä, cue thil die_{er} kä cue /thiel die_{er} ke t_{aa} laacde kä cue gu_{aa}th moc ke gu_{an} j_{iä}kni min liep je raar rey laacde. Jen t_{eth} l_{oc}de ke t_{aa}de keel ke ney ti teke dueer el_ɔɲ kä yöö be cien_ɲ keel ke gaat Kuoth tin thu_ɔɔk.

Kä p_iik, min cun_ɲ ke ku_i liak, cue tok ke mi go_{ore} du_ɔɔp m_i be nyok ke wä reyde. D_ɔɲ ce je pal ruëëc en yöö ca je k_{an} ke pu_ɔth baan_ɲ k_{är}ɔa, kä be la raan Kritho mi liak r_o. Kä nhök ke m_{ath} k_{oan} la bëë thok duëël kä go_{ore} yöö be ben r_{ec}, d_ɔɲ dere la cän_ɲ mi r_{el}r_o. D_ɔɲ dere a

rey mäāthnikε tin teke duer, guāath in pöce je ke yöö
ba je car i ε ram mi göl, ε ram mi thil buom, kie ε ram
mi /ci rō lot ke naath, en guāath εmō bi guān jīäkni je
jīök en yöö guāath kel εmε /ce tēkde bi yar rey
yieekāde. Cār kene tin /ci tōa nyin yieekā la jake rō kā
jīäk. Dōŋ dere kule tok ke mi nhōke ruaacni ti jīäk. Cue
thureni ti jīäk guic ni cian ke tēth laaac, kā la teth lōcde
ke kompanε mi jīääk. Jen wēē guath ŋaari, guath ŋaari
wecmuōōn ti jīäk, kā nanε je rey laaacde ke ruaacni ti
jīäk tin bā kā guān jīäkni min la je laa lar je en yöö neme
ε tāa ran kā duer kel /cie duer mi thuok.

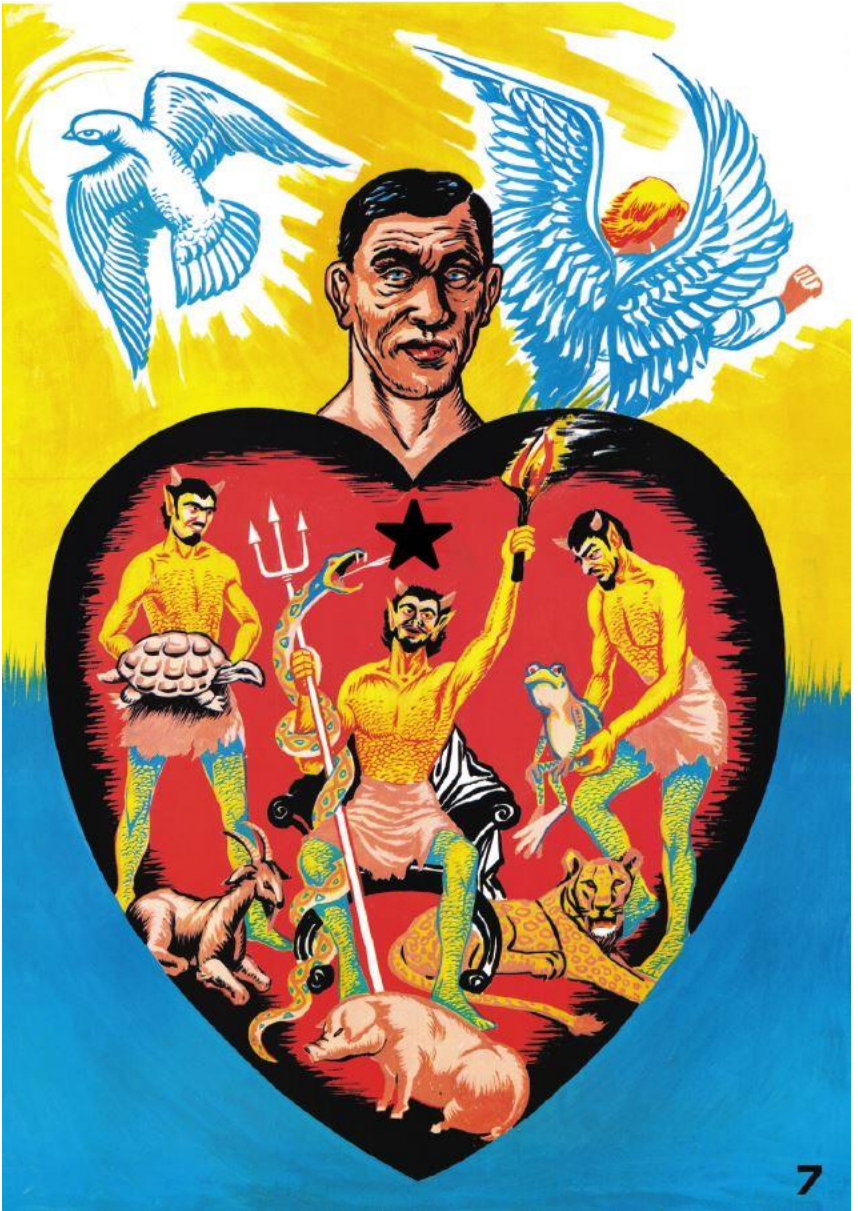
Epuc, /cane je dee luäk mi ci diit dōaar ti jīäk kene cār
ti jīäk rō yuor wiidan, duŋde yöö kōn te kōn ke duer mi
nhōk kōne en yöö ba kōn ruac kā ba yōwdien lat rey
lōcnikōn, kā ba lätkien tin jīäk nöōŋ raar. Mi wā kōn
guān jīäkni moc ke yietdan in tot, be tet keeliw káp, be
yiēē kene yiēē nanε rey maac mi thil pek. Ke kuic εmō
ruac Kuoth in bumni jen kā kōn, ε yöö bane nhök
ŋuētni päl kā /cane bi ŋar ke duer, a cāŋ be ben ke
duōōp in diit. Riŋni kā Yecu, min la gaŋ naath kā gaŋ
naath.

Kā wut ēē ca nen rey thurekā εmε cue lōcde moc ke
thep, ruace ke kuī nēeni tin la jī Kritho ε moc ke buōt
kā lōk ke. Ke thukkien tin kac kene thukkien tin la jīäk

la ken jī Kritho ε moc ke buɔt kā ba loɔkien moc buɔt -
ε buɔt mi /ci loɔ mi ci rɔ daak dee kää. Cue tok ke mi
dualε ke naath elɔŋ kā Kuoth kā ke kuj dual ke min bi
raan ε lar kene min be laɔ, cue ben ε la kuany nath, kā
cue rɔ woc kā Kuoth. Kā nĕĕny kene nĕĕny mi jiääk la
nyuothke rɔ rey rikä kene nĕĕny, kā la ken rɔ laa jakä
wä reydien ke buɔm. En thɔl emɔ min jiääk min la
nĕĕny, min la jɔc mi ci ney kɔkien cop kā cike gɔw, be
rɔ yuɔr rey rikä a thile mi ca lar naath. Mi ca je moc ke
nuth guaath, be thok lĕp ke kuj nhök kene liak.

ε mi thiak elɔŋ en yöö nhök yiɔɔni be cop rey loɔnikɔn
ε ni mi canε ruac Kuaran ni Yecu luɔth mĕĕ cε wee,
“Tietde rɔ kā pale ke yöö /cia bi pen rey yɔnä.” (Mĕ-
thiw 26:41). “Ram mi caar je i cuŋe a bum, gɔaa ni yöö
be rɔ tit ke yöö /cε bi pen.” (1 Ji Ko-rinth 10:12). Bane
yiɔw köorien diaal tin ci Kuoth ke kam kɔn dhil laɔth, ke
yöö bane rɔ luän ke cuɔŋ ke pet guan jiäkni tin laɔke ε
guan jiäkni. (Ji ε-pe-thäth 6:11-18).

7. LỌC MI BUỌL, KIE LỌC MI CI THỌP.

7

Thure emε nyothe t̄āa laac ran min ci r̄o r̄it j̄ok, min ke k̄or k̄ä m̄ēe c̄e te rey buoyä Kuoth k̄ä c̄e muc nhial cam k̄ä c̄e mucde jek k̄ä Yië̄e in Ḡoaa in Rel R̄o, cue n̄athde b̄any piny. (J̄i Үi-be-ru 6:4). K̄ä nyothe t̄āa raam min

/ken ɾ met rɿt dueerike kie /kene tēkde thöp Kuoth, cāŋ nɿ min ca thuɔk thukni ti gɔw, tin cɔalke ɿ “Thok ti gɔw” thöp je kă ca je nyuɔth je. Ram mi bum wɿcde mi ci Kuoth ruac ke je, be ɾ rep ni mi jiäk a cāŋ ni min ce ɣɔn ni ɣöö be ɾ ger ε thil luɔt.

Cu Yecu puɔnyde taa neeni tin ci ɾ rɿt jɔk lat mēē ce wee ɿ, “Mi ci yiēē mi jiääk jiēen puɔny ran, be jal rey wec mi ci kööt gore guath mi be lɔŋ thɿn. Mi /ce kel jek, be ɾɔde jiök ɿ, ‘Ŷän bä loc dhɔɔrä.’ Kă enɔ, be loc kă be dhɔɔr jek mi ci wicwic kă ci gɔaa. Kă mēē ce wä raar, cue yiey daŋ bārɔw ti jiäk ni ken kă je nōōŋ, kă cuke ben cien en wɿni. Ke kuɿ emɔ, mi ci ŋɔak diaal thuɔk, en ram emɔ be te rey rikă mi jiääk mi leny taa ēē tēē thɿn ke tukde.” (Luk 11:24-26). “Min ci tuɔk kă ke nyoothe je en ɣöö ruaacni tɿtɿ ke thuɔk; ‘Jiɔw be loc kă min ce ŋok’ kă ‘Kuɔndhuɔɔr mi ca lak be loc rey muɔn.’ (2 Pi-tɔr 2:22).

Ci Ruaacni Kuoth tɿtɿ taa laaac raam mi ci ɾ rɿt jɔk kie ram mi ci duer ɾ rɿt lat ε jɔc. Duer rey pēläde keeliw ce ɾ nyɔk ke ben ke ɣöö be te thɿn kă be lɔc kule ruac. Määnɿ nhiamde bä nyoothe, ke duɔɔp mi dɔŋ, taa laaacde. Yiēē in Gɔaa in Rel Rɔ, min la thɔl emɔ, ca je kuɔk ɣöö be jiēen rey laaac, ke ɣöö /ci duer kene Yiēē in Gɔaa in Rel Rɔ dee cien keel. Kă /ce ɾ lot en ɣöö

dee loc ran a luak Kuoth kä ke jen guath emö dere la guath tää Cey-tan. Kä jääk Kuoth, min la Ruac Kuoth, be dhil jien ke jääk laaac. Cue not ke mi guice jok, näthe je en yöö dñ be not ke mi rietde rö cetke gatde min ci bath, min “gore yöö be rö moc ke thol mi cam ε kuondhuor, kä thile ram mi ci je moc mieth. Ke jok cue care nyok ke loc kä cue wee, ‘Yän bä jiec bä wä kä guan, kä bä je jök i, Guar, cä duer nham Kuoth kene ji. /Cä le not ke mi roñ ke yöö ba yä col i gatdu.’ (Luk 15:16-20). Mëe ci guan gatde min jäk löcde nen, cue je pälikä kä cue je nyuor ke teth laaac.

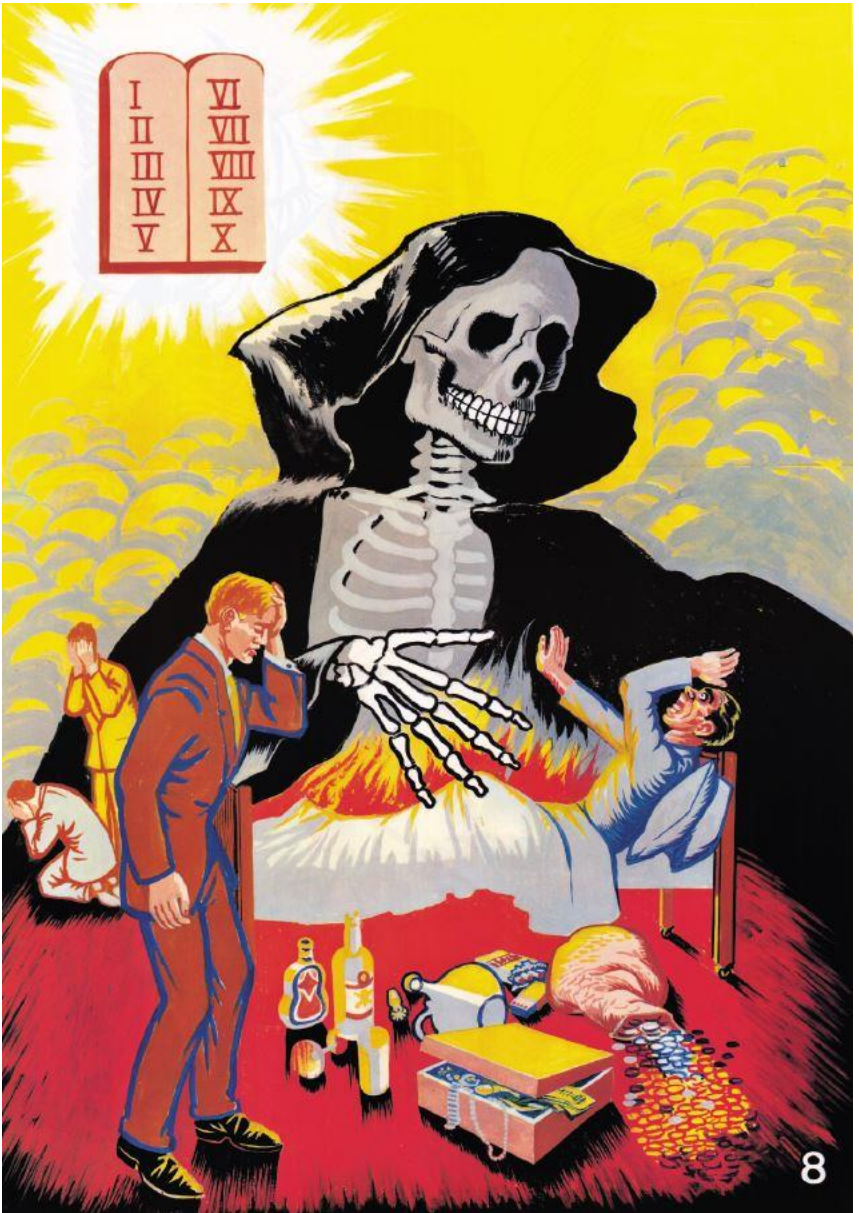
Kä loc in te rey thurekä emε /ce nyuuth mi nyoth yöö ci raan rö rit ke duerde, kä /ce rö riet Kuoth, kä /ce rö gor ke pälikä ciökni Yecu. Kä löcde cetde ke mi ca wan ke ladiit mi leth kä ca je jakä bit. Jen tääke jith dunde yöö /ce jow Yecu in lanje naath dee lij. Jen tääke wän dunji yöö /ce guath maac mi thil pek dee nen min ca lep ciöknike. Kä /ce not ke mi pöce ke yöö be not rey dueerike. Ci Cey-tan ben ruac rey laaacde kä ce nyuur ala kuäär wij kwam kuääräde. Jen dere rö lot en yöö notde liake je en yöö ε ramj gaa raar kä luothke, kä tääke ciaan mi gaa ke kuj kuthni, cetke kçak kunyã mi ca moc ke biel mi bor “mi gaa raar, kä thiãje ke çow kene puany ti ci jäk reyde.” (Më-thiw 23:27).

Guḅan kacä ce guḅaath Yieekä Thukä käp. Ley diaal, duer diaal wäke keel ke yiëë mi jiääk mi rēlrō kenε yiëë mi jiääk kä käpke lōcde. A cāḅε mi goḅre ḡōō be rō lony kä jī jiäkni tītī, cuke je yien. “Ram mi wä ḡuḅt Muthε tōl ba je näk a thil kḅac lōaac, mi ca luk ni je ī te ke duer ke ruac nēëni daḅ rēw kie ney ti ḡuan. Täämε, eḅu mi dēë laḅ ke kui raam mi ca Gat Kuoth cany ḡ? Kä ram min naḅ riem matdä Kuoth min ci je jakä ḡōaa kä duer, cεḅke mi thil yiḡw ti ḡuan? Kä ram min kuēth Yiëë puḅth? Care je en ḡōō bi duäc in ba je jek kule jiäk īdi!” (Jī Ḳi-be-ru 10:28-29; 2 Pi-tōr 2:1-14).

Mi bi thure emε wä keel ke tḅa lōaacdu, määthdä min nhōakä, wiee Kuoth ke pēth, nie rēy lōaacdu. “Jen tēë ke luḅ, en täämε kenε ni cian, ke ḡōō be ney tin bēë kä Kuoth ke je kän”. (Jī Ḳi-be-ru 7:25). Kä jen bā tēëke luḅ kä goḅre ḡōō be dueer diaal pälikä, mi wī ben ke rietdu ke rō ke thuc. Jen derε guḅan jiäkni kenε kuth guääynike diaal gaḅ, kä derε ke tuc raar rēy lōaacdu, mi nhōki je kärōa en ḡōō bie pal ḡōō be laḅ. Bēr cεḅke ram ēë ci dhōp emō ben kä Yecu kä cue je jiök ī, ‘Mi goḅri je deri ḡä jakä ḡōaa.’ Cu Yecu lōcde ḡēth elḅ, kä cue tetde riny kä cue je thiap. Cue je loc ī, ‘Ḳän ḡōörä je. ‘Jīn puḅnydu ḡōaa!’ (Mak 1:40-41). Duḅḅi ḡōō mi ḡotdi ke mi bum lōcdu, kä nhōki muth kä buay,

thile ḡath, thile luäk, ke ḡöö ci liaa kuany ni tük - “duer
thope mucde - liaa.” (Ji Röm 6:23).

8. KUÄÄR KUÄÄR KUÄÄRÄ.

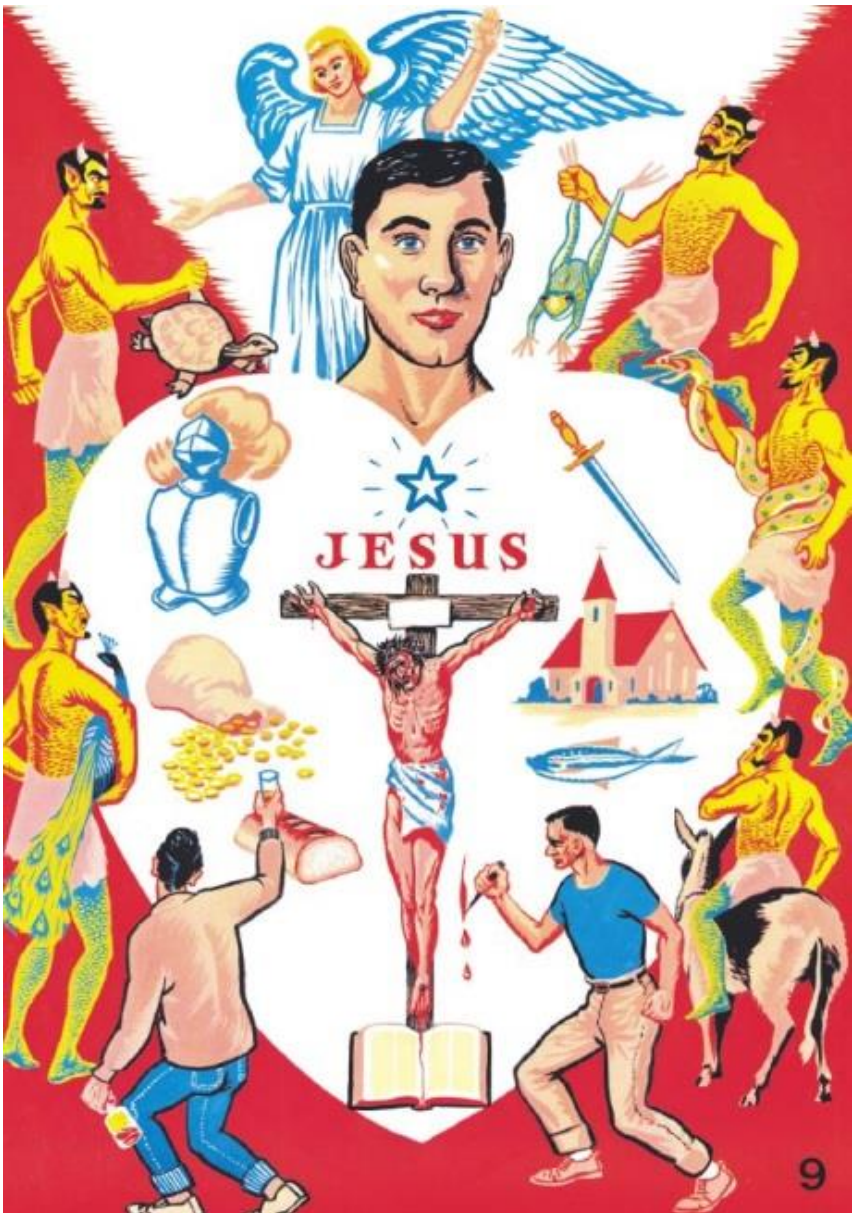
En wini banε ram mi bum bum jek mi ci cαre nok ke
yöö be Kritho guɔɔr. Jen thiαke ke liaα; dɔŋ dee
puɔnyde thiαaŋ ke bëc kä dee yiëede thiαaŋ ke dual
ke liaα. Liaα (kä thɔl) ce ben ke guαath mi /kαn car kä

/kən gor. Kä tethlɔac kacä min te rey duiṛä ce bath, kä min la thuɔk in bɛc bɛc min diit kä bɛc elɔŋ ke kui duiṛä entääme be yik teke mi be rut. Kä bɛc bɛɛc tin te rey maac mi thil pek cuke ben ε la thuɔɔk kä je. A cäŋe mi goore pal en tääme, cue jek en yöö /ce dee ruac ke Kuoth in ce nhökde lok ke guaath mi bäär. Cu mäathnike dual ke cuɔŋ gekä tɔɔcäde, kä rietet comä tin thil luot /cike je dee luän ke luäk en tääme. Riänɗe /ce tɛkde dee jakä bäär, kä /ce yiëede dee kän, kä /ce bɛc yiiekäde dee jakä kuiy. Cue je jek en yöö /ce rɔ lot en yöö be cäre laṭh kä Kuoth ke yöö /kən guan jiäkni je moc guaath ke yöö be laṭ emɔ laṭ.

Kä ŋɔak diaal tää ce nhɔk ni wal kä ce cien ke kuidien, cue cɛtke mi cike je moc ke pɛl. A cäŋe ni min /ca ŋäth, min dɔŋ /kənε kän, kie booth palä kie kuäär duëel kuoth /ce je dee luäk en tääme, ke yöö ce nhök Kuoth lok kä ce ben piny luɔkde. Cue je tok ke mi ŋäce je en yöö “ε riek mi diit en yöö bi raan pen tetaä Kuoth in tɛk!” (Ji Yi-be-ru 10:31). Cue teke ŋäth en yöö be tɛkde thöp Kuoth guaath in lot rɔ ke je, kie guaath in be liw, duŋde yöö tääme ce jek en yöö ci guaath cop. Ney ti bathdɔɔri ti ŋuan liwke ke guaath mi tɔt, a thile guaath mi cike rɔ riet Kuoth thin rey tɔɔcä liethdien. Ke kuic emɔ gɔaaε elɔŋ en yöö deri rɔ riet Kuoth guaath in thiäke ke kɔn. Kä min /cie yöö be ruaacni Kuoth tin

comke naath kä känke naath liḡ, en ram in ci liw eme min ci pälikä kene nhök Kuoth loḡ rey teekäde en tääme be jow Kuarde liḡ. E Kään eë ce loḡ en min wee: “Jiḡ raar kä ḡä, yen ney tin te piny lamä Kuoth! Wiaa rey maac in thil pek min ca rialikä ke kuḡ guḡn jiäkni kene jaake!” (Më-thiw 25:41). “Bi ram o liw kä keel, kä ke kore ba je luk e Kuoth.” (Ji ḡi-be-ru 9:27).

9. KUÄÄR MI THÖP.

Thure eme nyoothe ni raan Kritho mi teke nath mi diit
kä ce yon mi bec bec kene yon tiam. Kä min ca je yon
kuicni diaal, jen cue not ke mi bum kä cue not ke mi
bumni je amäni guutde, kä cue juoc ke Yecu Kritho. Kä

/kene wä rey köönjä jī Kritho kārca, duunde yöö notde ke mi riŋe ke buom laaac, “guεε ni Yecu, min ci nathdan te thīn ni tukāde amāni guutde.” (Jī Yi-be-ru 12:1-2).

Cey-tan kene kuth guäāynike diaal cike loc nāthā gol, kā yone je en yöö be gat Kuoth both rey duop mi jīāk, kā thile mi ci je luāŋ. Liak, kene nhök yiooni, cian mi jīāk, kene tin kōkien, nyuothke ke bä. Kä guāath in te thōl thīn, en täāme guic kon ε ni thōl, ke yöö ni cian la duer ε bēē kā kon ke duōop mi dōdien, kā be rō tēē ke tāa mi dōdien kie ciōt mi dōdien. Dunjī yöö raan Kritho min la tiit nāce je en yöö ε duer a cāŋe mi ce ben rey cieŋā kuthnī, kie cētke jīāk buoyā, ke yöö ruac Kuoth kene Yiēē in Gōaa in Rel Rō böthke je kā thuok. Wut mi teke gēek mi teke kōaŋ ke tet kel, la duthe je rey Kritho kā yone je ī be je yon ke nyin tethälbaac ti kac tin te rey yōaa. Kä dunde yöö, thile je mi ce ger kā raan Kritho min ci rō thōp, ke yöö ca je nāk keel ke Kritho ke kuj dūrā kene nhök yōaa. Kä wut in rewde rey thuurekā me, ε raan Kritho in ci je moc ke thep. Ruac mi jīāk, ruaacni ti jīāk, ruaacni ti jīāk kene ruaacni ti jīāk ke ney tin /ci nath - kā ni cian ke ney tin cōalke ī jī nāthā - ken la ken loc raam mi nath mi thuok ε moc ke buom ni cian. Kue la yöö /ce ruaacni nath liŋ kā diεεε ke kuj ruac Kuoth kārca. Kä cue riet Yecu tim. “Ca ye

poth mi kueth naath ye, kä muocke ye rik, kä latke ye kaacni diaal ke yöö lape ji kjaarä. A lockun teth, kä a lockun teth, ke yöö ca muc mi diit kam ye tuc nhial.” (Më-thiw 5:11-12).

Ciandan in la duer kene guan jiaäni, la ken e yon ni cian en yöö ba raan Kritho daak ke nhök Kuoth. Dunde yöö ke teth laaac mi diit kene nath mi diit cue wee i, “Kä ena mi dee kon daak ke nhök Kritho? Kä dee riek e lat, kie bęc bęc, kie cian jiaä, kie buoth, kie can, kie riek, kie liaa?” (Ji Röm 8:35). “/Cie jen, rey rikni titi diaal te kon ke juoc mi thuok ke kuide min nhök kon!” (Ji Röm 8:37). Ke yöö ce koori Kuoth diaal lath puonyde, jen be buomde luän ke gan ke koori guan jiaäni, mi ci cän jiaä ben, kene ke kor köör amäni guutde. Kä jen be not ke mi käpe buomde ke Yecu Kritho, min ci rik kene yoni diaal joc. Ke je bane juoc kä bane kuäär mi goaa jek mi /ci buayde bi met bath. (Ji E-pe-thäth 6:10-18; 1 Pi-tor 5:4).

KUEL in te rey cäräde e mi joc kä ce buay. Kä löcde ce thiaän ke nath kä ce thiaän ke Yiëe in Goaa in Rel Ro. Kä jiaä nhial, cetke Ruac Kuoth, la tieme je puoth mi diit mi ca kam ney tin ci juoc kä cuke not ke mi bumke amäni guutde. “Ken ney tin ci tiem bä ke kam cuoy ke

γöö ba dey jiaath teekä min pith rey kakä Kuoth cam.”
“Ney tin ci juɔc /cike bi teke riək ke liaa in rewde.” “Ney
tin ci tiēm bä thaaŋ manna tin ca tēē kam ke. Kä bä
ramɔ kä ke moc pǟm mi bōr mi ca ciöt mi pay tuɔk
gɔar thin.” “Ken ney tin ci juɔc, kä bi ɲot ke mi lät ken
min göörä amäni guut, bä ke kam buɔm eē cä jek kä
Guaar.” “Ney tin ca juɔc ba ke rony ke bieyni ti boor
cetnike t̄iti, kä /cä ciöötken bi woc rey waregakä neeni
tin t̄ek. Kä bä je lat a jɔc nhiam Guaar kene jaake en
γöö ke neekä.” “Ram mi wä tiēm bä jakä thir rey luaak
Kuothdä, kä /ce je bi met pǟl.” “Kä ney tin ci juɔc bä ke
moc cuɔɔŋ ke γöö bike nyuur gekädä wii kɔam
kuäärädä, cetke min cä juɔc, kä täame nyuurä gekä
Guaar wii kɔam kuääräde.” (Nyuuth 2:7,11,17,26;
3:5,12,21).

KUÄÄR YIÄÄÄNI IN CA LÄP nyoothe je en γöö /cie
lɔcde kärɔa, duunde γöö amäni yiowke ce ke l̄ey
Kuoth. Kä min /cie γöö be yiowke bath, jen luäke ney
tin can, kä thöpe je wäl (ke wäl kä tin ce jek) kene muc
kie cāŋ ni min teke ɲɔak diaal, thöpe je Kuoth, lätde
ɲɔak diaal ke kuj̄ gɔɔyä Kuoth.

KUÄÄR KEN RÄC nyoothe je en γöö t̄ee ke t̄ek mi
wic wic wic, kä tiit ɔ. Kä /ce t̄ekde yär ke kɔaŋ ti j̄äk

kie mieth mi jiaäk. (Lät Jaakni Yecu 15:20). Kä /ce yiowke yar, kä /ce puonyde yar (min la luak Kuoth), ke mathde kie mathde ke taade mi dɔŋ, kä /ce wal ti jiaäk kie wal ti jiaäk lät. Jen came miith ti gow, ti wic wic, kä teke puony mi goaa. Cu locde ben ε la duel palä. Kä jen bä la wä duel kuoth ni cian ke luth, rey guathni diaal kene rey guathni diaal. Jen nhöke pal, mi ε rey duëel kuoth kie ke ji dhöare, kie rey duëel, ke yöö njäce je en yöö /ci raan Kritho dee piith mi /ce ruac ke Kuoth ke pal.

BUOK IN CA THOP nyothe je en yöö Baibol ε bok mi ca lep ke kuide, kä la kuen je kä la njice je ni cian, be pel kene buom jek, tek kene buay, kä be rian mi /ca de luän ke kuän jek reyde. Ce ben ala bumbär mi both je kene thep min be joc ni guan jiaäkni ke je. E jen mieth yieekä min la camke ni cian ke kuj yieekäde, ε piw ti la thuk rewde, ε lak mi be ɾ lak thin, kä ε jen nyuuth in be ɾ guic thin.

Jen nhöke ni yöö be jiath in geer ɾ kap, ke yöö njäce je en yöö thile muc mi be jek mi thil jiath in geer. Cetke min njäce je en yöö ce ɾ jiec lith keel ke Kritho ke yöö be teke tek mi pay tuock, jen ce locde laith kä tin te nhial, kä care laith kä tin te thin, a /ci mo a tin te wii

muᵛᵛn. (Ji Ko-lᵛ-thi 3:1-2). Jen cε rᵛ rialikä ke ᵛᵛö be
rᵛm ke Kuoth, kä cεtde ke jiath mi pith gekä kieε; min
kuerke dey ke guᵛᵛath in lot rᵛ. (Diit 1:3). Jen cεtde ke
kaar jiaath kᵛᵛᵛ mi thuᵛk mi kuiire dey ti ᵛuan. Kä
kuiᵛe dual liᵛᵛ, ke ᵛᵛö ci nhök in thuᵛk in cε jek ke Yiëë
in Gᵛᵛᵛ in Rεl Rᵛ thiᵛᵛ ᵛcde.

10. KUÄÄR MI THOOL.

Cu Yecu wee i, “E ɣän jieec nath li_h, kä ε ɣän tēk. Kä ram mi nääth ɣä be tēk, a cäŋe ni mi ce li_w. Kä ram mi tēk kä nääthe ɣä /ce bi li_w.” (Jɔɔn 11:25-26). “Ram mi li_ŋ ruaacnikä kä nääthe ram eë jäk ɣä tēeke tēk mi

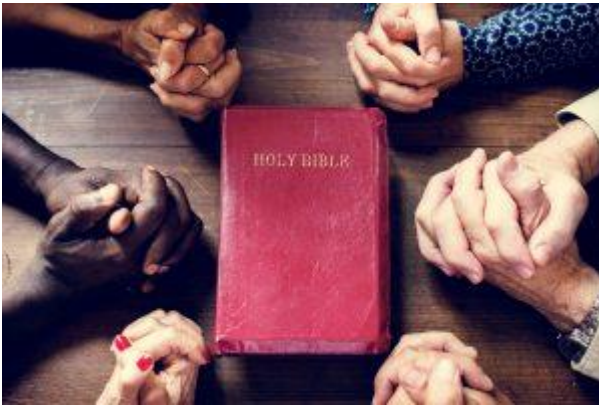
doraar. Kä /ca je bi luk, ke yöö ce ku thun jien lith, ce ben teekä.” (Jɔɔn 5:24). Liaa /ce teke dual kie duac ke kuj raan Kritho. “Ci liaa däk; kä juɔcde ce thuɔk! Liaa, jin buɔmdu anikä? Liaa, buɔmdu min deri naath moc riek tää nikä? A liak teke Kuoth in moc kɔn ke juc ke Kuaran ni Yecu Kritho!” (1 Ji Ko-rinth 15:54-57)

Ram mi ci cien kä ci jal keel ke Kuoth /ce dual ke liaa. Mi ci guaathde cop ke yöö be liw, be wä ke teth laaac, cetke min ci Puol e lar i, “Yän gööra je elɔɔ en yöö bä tek eme bany piny kä bä te keel ke Kritho, min la duɔɔr mi goaa elɔɔ.” (Ji Pi-li-pi 1:23)

Ram mi Kritho goore yöö be nhiam Yecu nen, min ci liw ke kujde kä cue dueerke thöp wii jiaath in gɛer. Kä Yiëe in Goaa in Rel Rɔ ce je tiem ruac eë ca lat e Yecu i, “/Cuare dieer kä /cuare jiak loɔdun. Njathe Kuoth kä njathe yä bä. Kä teke duël ti nuan rey duëel Guaar... Yän bä luny jok kä bä ye nan guaathdä, ke yöö bia te guaath in taä thin.” (Jɔɔn 14:1-4). “Min thil ram mi ci je met nen kie mi ci je met lij, min /ken raan e car i dere tuɔk, e jen min ci Kuoth e rialikä ke kuj neeni tin nhoake je.” (1 Ji Ko-rinth 2:9). Thile thok mi te wii muɔɔn mi dee raan e lat ke kuj gooyä wec nhial min ca rialikä ke kuj neeni tin jal ke ciök Kuaran ni Yecu Kritho en wane me wii muɔɔn.

Kä min la thɔl mi dual naath ke je (liaa), ε jen jääk Kuoth kie jääk Kuoth min ca nen rey thurekä min joak emε. Jen lipε ni yöö be yiëë mi goaa nanj kä Kuoth. Yiëë kene yiëë ca ke lony rey yieenä puḡany in la liw, kä wä ke nhial ke thiik nhial min ca lep kä Yecu min nhok je kä ci liw ke kuide wii jiaath. En yöö ba je nyuɔɔr ke tēth laaac lipε je nhiam Kuoth guḡath in ca je nyuɔɔr ε Kuääre kene Kuääre ke riet liakni titi, “E jin läät mi goaa kä ḡathke! Bēr rec kä nyuak tēth laaacdä keel!” (Mē-thiw 25:21). Kä /ci Cey-tan le ḡot ke luḡ ke je, ke yöö “cu wut can emɔ liw, kä cua je nanj ε jaak nhial ke yöö be je wä nyuur gekä A-be-ram guäth miḡhni Kuoth nhial.” (Luk 16:22). “Kä cua jow mi bëë nhial liḡ, wëë i, ‘Gɔr memε i, ‘Puɔth ake ney tin liw ke kui laḡ Kuḡ ni Kuoth, en täämε a wä nhiam!’ Cu Yiëë Kuoth ε loc i, ‘Yɔɔn! ‘Bike lɔḡ jek rey lätnikien tin bum, ke yöö bi min ca jek rey laḡdien wä keel ke ke.” (Nyuuth 14:13).

ADMONICION IN JUOK.

Kä ram min kuen ruac εμε, a Kuoth j̄i luäk ke γöö bi löcdu thöp ram min nhök j̄i, ke γöö ruace ke j̄i entääme wëë j̄, “lunyni γä ke löcdu keeliw.” (Nyocak Latdä Njuotni 30:2). Kämn̄i Yecu löcdu mi ci j̄iäk, mi ci j̄iäk, mi ci j̄iäk, kä be j̄i moc ke löc mi pay tuock kene çar mi pay tuock. /Cu löcdu met ke çar mi j̄iääk kie /cu guççr ni min goore, ke γöö “kä löc ran bä çär ti j̄iäk tin jak je kä läti ti j̄iäk...” (Mak 7:21). Paε dueerkun kä käpn̄i min goaa, “ke γöö duer thope mucde - liaa; Kä muc Kuoth baan ε tēk mi doraar rey Kritho Yecu Kuääran.” (J̄i Röm 6:23)

Kä j̄in ram mi ci tēkdu thöp Kuoth, “käpn̄i riet tin thuççk tin cä ηieec ke ye, ala nyuuth mi bi guççr, kä te rey ηäthä kene nhök tin la kōn ke rey Kritho Yecu.” (2 Ti-mo-thi 1:13). Ke jen luot εmo cu Puol ε gçr kä 2 Ti-

mo-thi 1:12: "Yän ḡacä ram min cä ḡäth. Yän ḡacä je en yöö Kuoth tēēke buḡm mi roḡ ke yöö be min ce laḡ rey ḡäthädä gaḡ amäni cäḡ emḡ." Käpni rḡ rey ḡäthädu ke Kuoth, pal ke buḡm Yieekä in Gḡaa in Reḡ Rḡ, käpni rḡodu rey nhḡkä Kuoth, käpni wänku kä Yecu. E jen duḡḡp, e jen thuḡk kene tēk, Kuääran in bi lony jḡk ke guaḡath mi tḡt ke yöö be gaatke ben nööḡ - "Kuäär kuḡri kene Kuäär kuḡri." (1 Ti-mo-thi 6:15)

"Kä ram min teke luḡḡ ke yöö be ye gaḡ kä pēēn, kä be ye nööḡ a thil bēl kene tēth laac nhiamde min diḡt - kä Kuoth in kel kärḡa min la Käärndan, ke Yecu Kritho Kuääran. A puḡny, ke buḡm, ke buḡm, ke luḡḡ teke je, ke run diaal tēē ci wä, amäni täämē, amäni cäḡ kel! Amen." (Juud 24-25).

En bok emε "The Heart of Man" caa je gɔr ke thuk ti balke 538 kene thuk ti ruac ke naath wii muɔɔn keeliw. (Aprika, Ecia, Kä Kujc Kujc in Nan, Thoθh Amërika, Yurop, ekw.) Buok laacdan entääme bä teke rey thelpuɔɔni, tabletni, ekw. kä www.angp-hb.co.za.

Thureni laac daŋ wäl tin te rey buok emε bä teke thureni ti diŋ ti ca moc ke bieel (86 cm x 61 cm) ti ca mat keel rey thureni daŋ wäl. Tiŋi "Heart Charts" deë ke jiāk ke tāa ji European kie African kä deë ke laŋh läŋt keel ke Heart Book ke kui njicä rey kilēthä, ke kui ruac in ca lat rey joam ε wɔ nhiam.

Gɔri ruac ke kɔ mi deri kɔ luäk ke luɔc buokni thukni ti gɔw ti thil yiow, kä läri je kɔ thok in deri buokni thukni ti gɔw tiŋi luɔc thɪn. Luäkdun ba je nhok elɔŋ.

Mi ci kaŋ jek rey Kritho, kie mi ca poth ke duɔɔp mi dɔŋ ke kui buokni tin ca gɔr ke kui thukni ti gɔw, läri je kɔ.

Yän göörä yöö bä Kuoth lar tēth laaac keel ke yie, kä
bä ney yie tim elon rey palāda.

En Micion mi ca gōr ke kuj thukni ti gōw ca yiwke mat
ke muc ti nuan

(Nämbär in ca gōr piny 1961/001798/08)

Kä buokni “LQC RAAN” deri ke guic kä deri ke kam
raar ke duōp in ca gōr piny: www.angp-hb.co.za